E 1014

A TOLNA-BARANYA-SOMOGYI
ÁG. HITV. EV. EGYHÁZMEGYE
ÁLLAMILAG SEGÉLYEZETT
BONYHÁDI FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESITŐJE

Az 1913/914-ik TANÉVRŐL.

KÖZZÉ TESZI:
GYALOG ISTVÁN
IGAZGATÓ.

KIADJA:
A BONYHÁDI FŐGIMNÁZIUM.

NYOMATOTT RAUBITSCHER IZÓRNÁL BONYHÁDON 1914

A TOLNA-BARANYA-SOMOGYI
ÁG. HITV. EV. EGYHÁZMEGYE
ÁLLAMILAG SEGÉLYEZETT
BONYHÁDI FŐGIMNÁZIUMÁNAK

ÉRTESITŐJE

Az 1913/914-ik TANÉVRŐL.

KÖZZÉ TESZI:
GYALOG ISTVÁN
IGAZGATÓ.

KIADJA:
A BONYHÁDI FŐGIMNÁZIUM.

NYOMATOTT RAUBITSCHER IZÓRNÁL BONYHÁDON 1914

REV 98

REV 2010

-E 1017/1913/1914

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

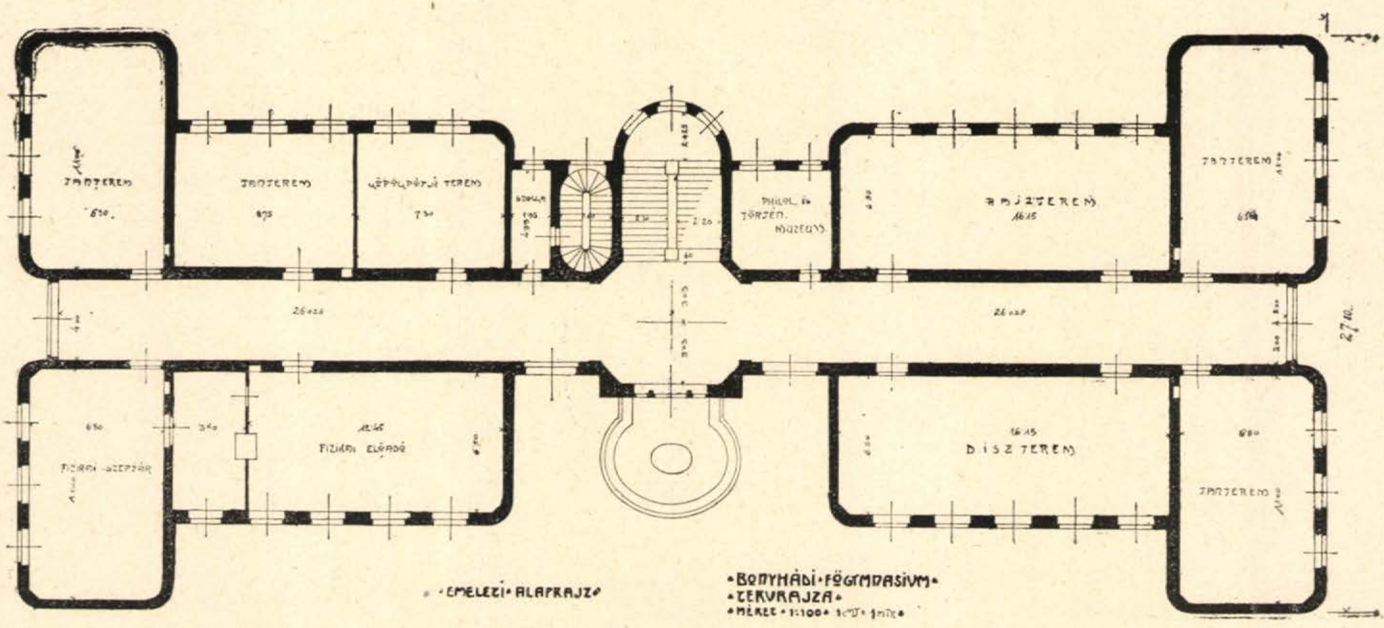
•EMELETI• ALAPRAJZ•
•BONYHÁDI•FŐGIMNÁSIUM•
•TERVRAJZA•
TANTEREM
RAJZTEREM
DÍSZTEREM
FIZIKAI ELŐADÓ
FIZIKAI SZERTÁR

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

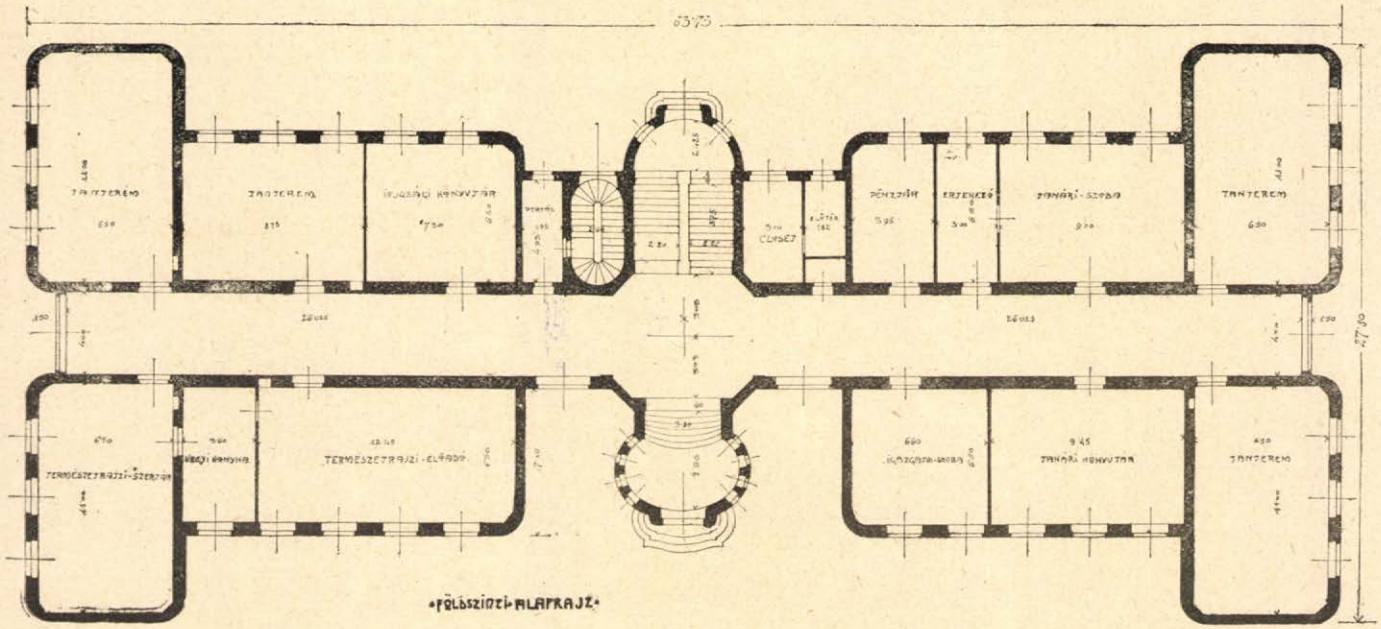

«FÖLDSZINTI ALAPRAJZ»

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

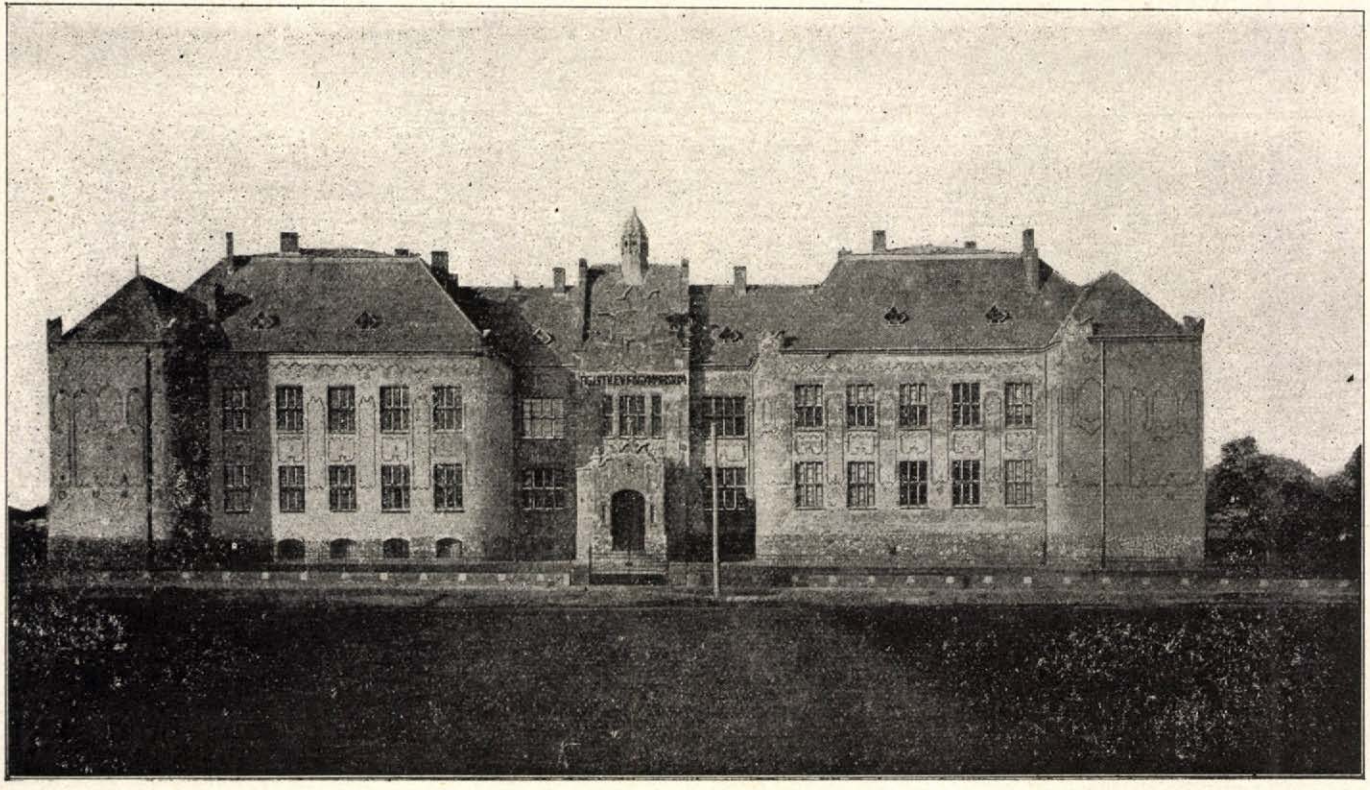

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

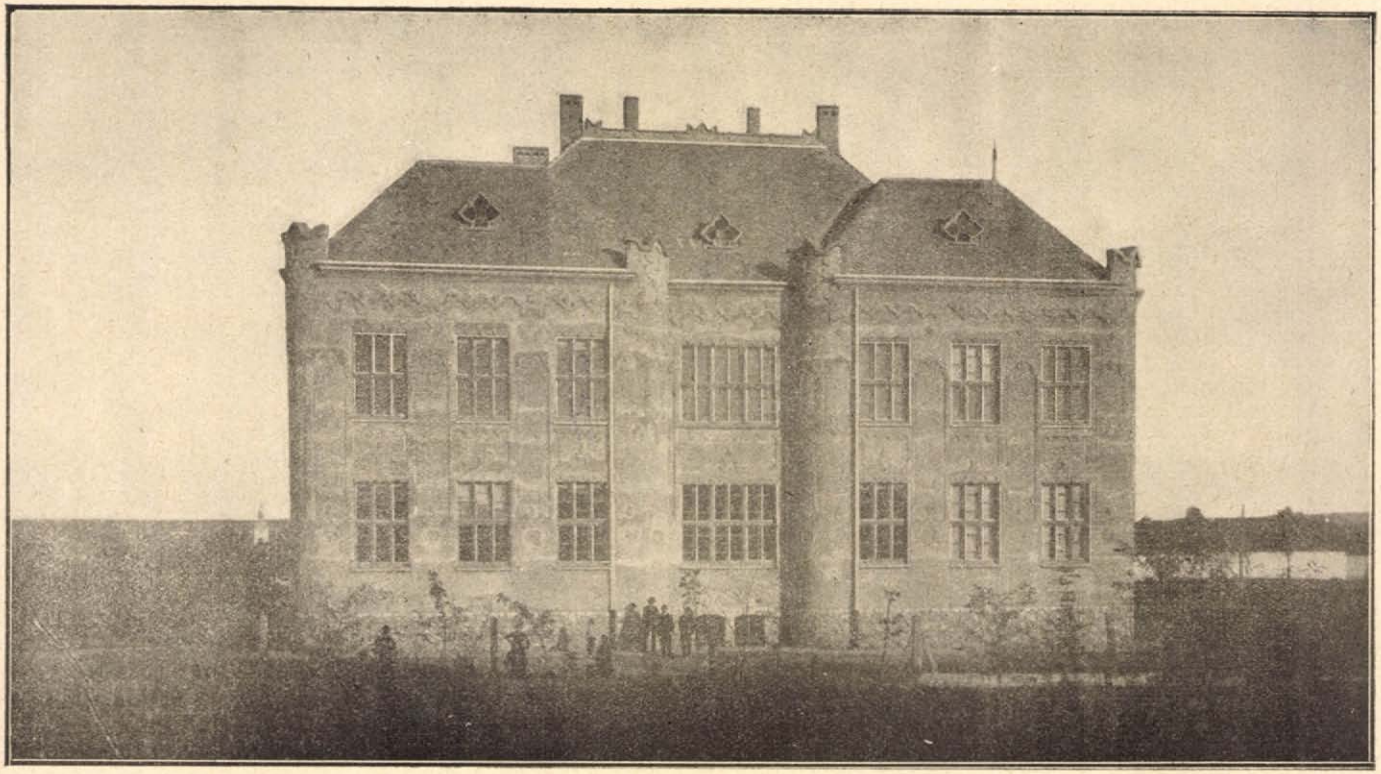

OMSZÁGOS PEDAGÓGIAI
KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

I.

Iskolai nagybizottság.

Elnökök:

1. Horváth Sándor paksi lelkész, főesperes.
2. Mechwarth Ernő belecskai földbirtokos, esp. felügyelő.

Rendes tagok hivataluknál fogva:

3. Tomka Gusztáv györkönyi lelkész, alesperes.
4. Reichert Gyula kistormási lelkész, pénzügyi bizotts. elnök.
5. Hazslinszky Géza kir. törvényszéki elnök, főgimn. felügyelő.
6. Gyalog István főgimn. igazgató, esp. pénztáros.
7. Beke Andor főgimn. tanár, a tanári kar kiküldötte.
8. Faik Henrik főgimn. tanár, tápintézeti ephorus.
9. Kiszely Géza főgimn. tanár, tanárértekezleti jegyző.
10. Lovik Kálmán főgimn. tanár, internátusi vezető.

Rendes tagok választás utján:

11. Graf József bonyhádi lelkész.
12. Haffner Vilmos mekényesi lelkész.
13. Szabó János izményi lelkész.
14. Czipott Áron kácsfalui lelkész.
15. Schöll Lajos hidasi lelkész.
16. Sass László uzdborjádi földbirtokos.
17. Lehmann János bonyhádi takarékpénztári pénztáros.
18. Rück Alajos nagymányoki magánzó.
19. Dr. Schall Kálmán bonyhádi járásorvos.
20. Kardos István alsónánai jegyző.

21. Péter Sándor tófüi tanitó.
22. Pfendesack Lajos hidasi tanitó.

Póttagok:

23. Wagner Ádám ráczkozári lelkész.
24. Müller Róbert alsónánai lelkész.
25. Haffner István majosi jegyző.
26. Wikkert Lajos bonyhádi igazgató-tanitó.

II.

Tanári testület.

1. **Gyalog István** igazgató, a mennyiség- és természettan okleveles tanára; tanitotta a mennyiségtant a VIII., történelmet a IV. osztályban; h. ó. száma 5. Tanár 33, igazgató 25 év óta.

2. **Beke Andor** a latin és görög nyelv okleveles rendes tanára; tanitotta a latin nyelvet a III. és V., a görög nyelvet az V. osztályban; h. ó. száma 17. Tanár 22 év óta.

3. **Faik Henrik** a magyar és német nyelv okleveles rendes tanára; tanitotta a magyar nyelvet a III. és V., a német nyelvet a III., V. és VII. osztályban; a III. osztály főnöke; h. ó. száma 17. Tanit 17 év óta. Tápintézeti ephorus.

4. **Hajas Béla** a magyar és latin nyelv okleveles rendes tanára; tanitotta a magyar nyelvet a VII. és VIII., a latin nyelvet a VIII., a görögpótló irodalmat a VI. és VII. osztályban; a VIII. osztály főnöke; h. ó. száma 16. Tanit 14 év óta. A tanári könyvtár őre, a Petőfi Önképzőkör vezetője.

5. **Kiszely Géza** a latin és görög nyelv okleveles rendes tanára; tanitotta a magyar nyelvet a II., a latin nyelvet a II., a görög nyelvet a VII., a görög-pótló irodalmat a VIII. osztályban; a II. osztály főnöke; h. ó. száma 18. Tanit 13 év óta.

6. **Demiány Ervin** a magyar és német nyelv okleveles rendes tanára; tanitotta a magyar nyelvet a IV. és VI., a német nyelvet a IV., VI. és VIII. osztályban; a VI. osztály főnöke; h. ó. száma 16. Tanit 8 év óta. Iskolai alpénztáros.

7. **März Konrád** a szabadkézi és mértani rajz okleveles rendes

tanára; tanította a mértani rajzot az I—IV., a görögpótló rajzot az V—VIII., a szépírást az I. és II. osztályban; h. ó. száma 20. Tanít 10 év óta. A rajz szertár őre.

8. **Kovács Jenő** a mennyiség- és természettan okleveles rendes tanára; tanította a mennyiségtant az I., V., VII., a fizikát a VII. és VIII. osztályban; a VII. osztály főnöke; h. ó. száma 17. Tanít 7 év óta. A fizikai szertár őre.

9. **Zvarinyi János** a latin és görög nyelv okleveles rendes tanára; tanította a latin nyelvet a IV., a görög nyelvet a VI. és VIII., a görög-pótló irodalmat az V. osztályban; a IV. osztály főnöke; h. ó. száma 18. Tanít 6 év óta.

10. **Genersich Tivadar** felavatott ev. lelkész, rendes vallástanár; tanította a vallástant az I—VIII., a filozofiát a VIII. osztályban; h. ó. száma 19. Tanít 5 év óta. Intézeti exhortátor, a Belmissió és Zenekör elnöke.

11. **Posevitz Vilmos** a földrajz és természetrajz okleveles rendes tanára; tanította a földrajzot az I. és II., a természetrajzot a II., IV., V. és VI. osztályban; az V. osztály főnöke; h. ó. száma 17. Tanit 5 év óta. A természet- és földrajzi szertár őre.

12. **Lovik Kálmán** a latin nyelv és történelem okleveles rendes tanára; tanította a latin nyelvet a VII., a történelmet az V—VIII. osztályban. Tanít 5 év óta. Az internátus vezetője.

13. **Polgár Dezső** a mennyiség- és természettan okleveles rendes tanára; tanította a mennyiségtant a II., III., IV. és VI., a földrajzot és történelmet a III. osztályban; h. ó. száma 19. Tanít 5 év óta. Az internátus felügyelő tanára.

14. **Rózsa Sándor** a latin nyelv és történelem okleveles rendes tanára; tanította a magyar nyelvet az I., a latin nyelvet az I. és VI., a természetrajzot az I. osztályban; az I. osztály főnöke; h. ó. száma 18. Tanít 4 év óta.

15. **Molnár Lajos** okleveles rendes tornatanár; tanította a tornát az I—VIII. osztályban, vezette a játékot három csoportban; h. ó. száma 19. Tanít 5 év óta. A tornaszertár őre.

16. **Biczó Zsigmond** ref. lelkész, óraadó vallástanár; tanította a ref. tanulók vallástanát az I—VIII. osztályban; h. ó. száma 8. Tanít 19 év óta.

17. **Fájth Jenő** róm. kath. óraadó vallástanár; tanította a róm. kath. hittant az I—VIII. osztályban; h. ó. száma 16. Tanít 5 év óta.

18. **Nikolics Szlávkó** gör. kel. lelkész, óraadó vallástanár; tanította a gör. kel. tanulók hittanát az I—VIII. osztályban, kéthetenként 2 órában. Tanít 4 év óta.

19. **Rosenthal Tóbiás** izr. főrabbi, óraadó vallástanár; tanította az izr. tanulók hittanát az I—VIII. osztályban; h. ó. száma 8. Tanít 23 év óta.

---

20. **Wikkert Lajos** ev. igazgató-tanító, óraadó énektanár; tanította az ev. tanulóknak az egyházi éneket az I—VIII. osztályban, vezette az énekkart; h. ó. száma 4. Tanít 4 év óta.

III.

Jelentés az 1913|14. tanévről.

A tanév megkezdése. A tanári testület 1913. évi augusztus 28-án tartotta alakuló gyülését, melyen jelen volt a testület minden tagja.

Magánvizsgálatok. Augusztus 29. és 30-án magánvizsgálatot tett egy IV. és egy V. oszt. tanuló; a követelményeknek mindketten megfeleltek és magasabb osztályba léptek.

Javító vizsgálatok. Augusztus 29. és 30-án tartottuk a javító vizsgálatokat is. Vizsgálatra jelentkezett egy tárgyból 25, két tárgyból — Gyurátz Ferenc ev. püspök úr ő méltóságának engedélye alapján — 26 tanuló. Az 51 tanuló közül a követelményeknek megfelelt 47 tanuló, ujra elégtelen osztályzatot nyert és osztályismétlésre utasíttatott 4 tanuló. E vizsgálatok után az 1912/3. évi eredmény a következőképen alakult: Vizsgát tett összesen 358 tanuló, ezek közül a követelményeknek megfelelt 301=84%, végleg elbukott 57=16%, a 351 nyilvános tanuló közül volt jó magaviseletü 292=83%, szabályszerü 56=16%, és kev. szabályszerü 3=1%.

Különbözeti vizsgálatok. Augusztus 30-án és évközben különbözeti vizsgát tett hét I., egy II., egy III., három IV., és egy V., oszt. polgári és egy II., oszt. realiskolai tanuló, akik — egynek a kivételével — a követelményeknek megfeleltek és felvétettek a főgimnázium megfelelő osztályába.

Beiratások. A tanulók felvételét szeptember 1. 2. 3-án eszközöltük. A rendes időben és később az egyházi főhatóság engedélyével felvettünk az I. osztályba 67 rendes, a II. osztályba 54 rendes és 1 magántanulót, a III. osztályba 53 rendes és 1 magántanulót, a IV. osztályba 32 rendes, az V. osztályba 47 rendes és 4 magántanulót, a VI. osztályba 28 rendes és 2 magántanulót, a VII.

osztályba 24 rendes, a VIII. osztályba 17 rendes és 1 magántanulót. Az iskola népessége 351 tanulóból állott, kik közül ismétlő volt az I. osztályban 5, a II. osztályban 3, a III. osztályban 1, a IV. osztályban 2, az V. osztályban 2, a VI. osztályban 3, összesen 16 tanuló.

A tanév megnyitása. A tanév megnyitása szeptember 4-én történt, a megnyitáson az egyházmegyét nt. *Graf József* bonyhádi ev. lelkész képviselte. A tanitás szeptember 5-én vette kezdetét.

A tanári testület. A fenntartó testület az 1912. ben megüresedett latin-történet tanszékre, melyet az 1912/3. tanévben helyettes tanári minőségben *Teke Sándor* töltött be, rendes tanári minőségben *Rózsa Sándor* selmeczbányai ev. tanitó képző intézeti okleveles tanárt alkalmazta, ki állását a tanév elején elfoglalta és szeptember 4-én a hivatalos esküt letette. A tanári testület az 1913/4. évben 14 rendes tanárból és 1 rendes tornatanitóból állott; volt az intézetnek továbbá 1 óraadó énektanitója. Az óraadó hitoktatók sorában változás nem történt.

Tanterv. A főgimnázium az állami tantervet követi. A felső osztályokban tanitottuk a görögpótló tárgyakat is; a görögpótló tárgyakat tanulta az V. osztályban 37, a VI. oszjályban 16, a VII. osztályban 22, a VIII. osztályban 9, összesen 84 tanuló. A vallástanból az ág. hitv. evang. és a róm kath. tanulók osztályonkint nyertek oktatást, a más vallásuak ellenben osztályösszevonással.

Osztályonkint történt a tornatanítás; a játékban együtt vett részt az I. és II., a III. IV. és V., a VI. VII. és VIII. osztály.

Rendkivüli tárgy volt a *szabadkézi rajz*, melyben *März Konrád* rendes tanár vezetése alatt 37 tanuló; a *gyorsirás*, melyben *Hajas Béla* rendes tanár vezetése alatt 36 tanuló, a *vivás*, melyben *Molnár Lajos* rendes tornatanár vezetése mellett 3 tanuló vett részt.

A fenntartó testület véglegesen megengedte az egyfolytában tanitást az alsó osztályokban is és igy az iskolában az összes órákat 8-tól 1-ig tartottuk.

Tanácskozások. A tanári testület megtartotta a rendes havi értekezleteket; voltak módszeres, osztályozó és ellenőrző konferenciák. Ezeken kivül rendkívüli tanácskozásokra jöttünk össze, ahányszor a körülmények megkivánták.

Az ifjuság felvétele és elhelyezése. Minden tanuló betöltötte a törvényes kort és a szabályszerü előtanulmányt igazolta. Az ifjuság $^4/_5$ része vidéki; ezek közül 79 az *internátusban*, a többiek magán házaknál nyertek elhelyezést. A *tápintézet* 191 tanulót élelmezett.

Az egészségi állapot. Az egészségi állapot kielégitő volt. A betegség miatt történt mulasztások száma ez évben is jóval kisebb a normálisnál. Volt egypár baleset, egypár fertőző betegségi eset, de veszedelmes kimenetelü egy sem. Igy a ránk bizott ifjakat ismét visszaadhattuk szüleiknek.

Az intézet épületei 31500 négyzetméter területü fensikon állanak; a *nagy kiterjedésü szabad tér és az árnyékos kert kellemes játszó, üdülő és szórakozó helyül kinálkozik.* Az ifjuság szabad idejének nagy részét itt tölti el és igy élete a tanárok szeme előtt folyik le. Fürdőzésről, korcsolyázásról is kellőképen gondoskodik az iskola.

Erkölcsi viselet. Az első félév végén 340 nyilvános tanuló kapott osztályzatot a magaviseletből; ezek közül 295 jó, 43 szabályszerü és 2 kev. szabályszerü volt. A második félévi eredményt az értesítő statisztikai kimutatásában tüntetjük fel.

Az iskolalátogatás rendes; igazolatlan óramulasztás csekély.

A fegyelmi esetek száma nem feltünő. A tanárok figyelemmel kisérik a lakásviszonyokat és a testület felhatalmazást nyert a fenntartóságtól, hogy a tanulókat évközben is elvegye azokról a helyekről, melyek nem eléggé megbízhatók.

Szorgalom és előmenetel. Az egész év folyamán elismerésre méltó szorgalmat fejtett ki a VI., VII. és VIII. osztály; legtöbb kifogás emelkedett a IV. és V. osztály ellen; az I., II. és III. osztályban van sok jó gyermek, de többen nem birnak megküzdeni a nehézségekkel.

Az első félévben osztályzatot nyert 340 tanuló közül előmenetel tekintetében csupán 225 tanuló felelt meg a követelményeknek teljesen; a többi vagy gyenge, vagy pedig elégtelen osztályzatot nyert. Az ifjúság a második félévben nagyobb igyekezetet fejtett ki és az évvégi eredmény tetemesen fog javulni.

A nemzeti szellem ápolása. Az intézet felolvasással, szavalatokkal, zenével és énekkel egybekötött ünnepélyt rendezett október 6-án, március 15-én és április 11-ének emlékére, hogy az ifjúságban a hazafiság és királyhűség érzelmeit ápolja.

Valláserkölcsi nevelés. Az őszi és tavaszi hónapokban az ev. egyházközség templomában, a téli hónapokban a főgimnázium dísztermében tartottunk istentiszteletet vasárnaponkint és egyházunk egyéb ünnepein. Az idén 33 tanuló confirmációi oktatásban részesült és megconfirmáltatott. A tanári testület és az ifjúság az Úr asztalához járult október 31-én és május 24-én.

A más vallású tanulók saját egyházaik istentiszteletére jártak; alkalmat adtunk mindenkinek, hogy eleget tegyen vallása és egyháza követelményeinek.

A különféle vallású tanulók a legjobb egyetértésben élnek és tiszteletben tartják egymás hitét. Iskolánk falai közül száműzve van a türelmetlenség és reméljük, a jövőben is az igaz felebaráti szeretet hatja át tanítványainkat.

Ismeretek szerzése. Az önképzőkörök, a kisebb természetrajzi és földrajzi kirándulások megtermékenyitik az ifjú elméjét és tevékenységre serkentik. Hogy az iskola még több alkalmat nyújtson tapasztalatok szerzésére, ez évben két tanulmányi utat rendezett. Október 1—4-én 46 tanuló 3 tanár vezetése alatt Baranyavármegye délvidékét utazta be, május 27-én pedig 22 tanuló 2 tanár vezetése alatt az »Aldunára« ment 2 napi tanulmányi utra, melynek végpontja Orsova és Herkulesfürdő. Sajnos az ilyen nagyobb költséggel járó utra tanítványaink közül, kiknek zöme szegény, csak kevesen vállalkoznak, de e *kevesek* tapasztalatai nem maradtak meddők, mert a kirándulók és itthon maradtak között nagyon sokáig folyik a beszéd a megtett útról és így az összes ifjúságra nézve is haszonnal jár.

Látogatások. A nagym. vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1913. évi augusztus 27-én kelt 135638. sz. rendeletével *Kárpáti Kelemen* székesfehérvári tank. kir. főigazgatót bízta meg iskolánk meglátogatásával. A főigazgató úr — mint min. megbizott — 1914. május 7., 8., 9-ik napjain ejtette meg hivatalos látogatását, tapasztalatait jegyzőkönyvbe foglalta és annak egyik példánya a kormány-

hoz, másik pedig az egyházi főhatósághoz terjesztetett fel. Minthogy a jegyzőkönyv úgy az anyagi, valamint a fegyelmi és tanulmányi állapotot kedvező szinben tünteti fel, biztosan várható, hogy azt a magas tanügyi kormány tudomásul veszi.

Alig távozott el tőlünk a miniszteri megbizott, *Gyurátz Ferenc* ev. püspök úr, egyházkerületünk főpásztora ő. vendeztetett meg bennünket látogatásával. Tiszteletére megjelentek körünkben *Horváth Sándor* főesperes, *Tomka Gusztáv* alesperes, *Mechwarth Ernő* esp. felügyelő, *Hazslinszky Géza* főgimn. felügyelő és még többen az isk. nagybizottság tagjai közül. Főpásztorunk május 11-én és 12-én időzött közöttünk és kiséretével meglátogatott minden osztályt többször, meglátogatott minden tanárt és megelégedését fejezte ki a tapasztalatok felett.

A fenntartási államsegély ügye. A fenntartási államsegély utolsó jelentésem óta nem változott. Köztudomású dolog, az államháztartást júliustól júliusig rendezték be és az elmult félév fedezetei a mult évi költségvetés keretei között mozogtak. Ez lehet az oka annak, hogy az 1914. év első felében a segélyt a kormány nem emelte fel.

A tanári testület anyagi helyzete. A kormány a testület egyik tagjának magasabb személyi pótlékot állapított meg, az újonnan megválasztott Rózsa Sándor rendes tanárnak pedig 1913. évi szeptember 1-jétől kezdődőleg 200 K személyi pótlékot engedélyezett. A fenntartóság két rendes tanár számára újabb 200—200 K ötödéves pótlékot utalványozott.

A fentartó testület, az 1913. évi esp. gyülésen, határozatilag kimondta, hogy az 1914. évi XXVII. t. cikk szerint a tanárokra háritott 2%-os nyugdij járulékot az 1914. évi január 1-től kezdődőleg az isk. pénztár fizesse. Még két határozatot hozott, mely a tanárokat igen közelről érinti, nevezetesen elvben kimondta, hogy az orsz. ev. tanáregylet gyülésére küldendő két tanár, továbbá a bel-vagy külföldön rendezendő tanfolyamra küldendő egy tanár költségét az isk. pénztár fizesse és utasitotta a pénzügyi bizottságot, hogy fedezetet keressen.

Könyvtár, szertár, bútorzat. A fenntartóság a könyvtár és

szertárak gyarapitására 2000 K-t, butorzat kiegészitésére 200 K.-t. engedélyezett. A 2000 K.-t. felhasználtuk, de a butorzat kiegészitésére engedélyezett 200 Kor. ez évben szükség nem volt. A beszerzések részletes kimutatását külön rovat alatt közöljük.

Ösztöndij alapitványok és jutalomdijak. Szép gyarapodást mutatnak ösztöndij alapjaink. *Sass László* uzdborjádi nagybirtokos, az isk. nagybizottság buzgó tagja, 1000 K alapitványt tett, melynek évi kamatjával egy szorgalmas tanuló tüntetendő ki, ki különösen a történelemben tanusít kiváló előmenetelt. Néhai *Müller József* volt bonyhádi róm. kath. kántortanitó tisztelői hangversenyt rendeztek, melynek tiszta jövedelméből iskolánknál egy 200 K. ösztöndij alapitványt létesitettek. *Az érettségi vizsgát tett tanulók ösztöndij alapitványát* az 1912/3. évben érettségizett ifjak 80 K. val gyarapitották és az immár 438 K-ra gyarapodott. Nem maradt távol régi *ev. lelkész* barátunk sem, aki ez évben is letette a maga áldozatát a tanügy oltárára. Kaptunk jó magaviseletü és szorgalmas tanulók megjutalmazására más oldalról is adományt tekintélyes számmal; ezeket az adományokat az értesitő megfelelő rovatában tüntetjük fel, köszönetünket azonban e helyen fejezem ki.

Segélyezés. Az iskolai kisbizottság a szegénysorsu és arra érdemes tanulók tandíjából 63 tanulónak 1725 koronát és a tápintézeti díjból 26 tanulónak 766 koronát elengedett, az internátusi bizottság pedig 7 tanulót 450 korona kedvezményben részesitett.

Az ifjusági segélyegylet leginkább tankönyvekkel segélyezte a szegény tanulókat. Kiosztott 97 tanulónak 469 drb. könyvet 938 korona értékben. Tankönyv vásárlásra forditott 193·20 koronát; szegény tanulók helyett 90 K. tandíjat, orvosi és patikai számlára 141·80 K. fürdőzésre 57·20 K-t. fizetett. A segélyegylet tőkéje, melynek gyarapitására szintén folytak be adományok, 8177·20 korona, tankönyv gyűjteményének értéke 704 korona

Érettségi vizsgálatok. Az 1912/3 tanév végén érettségi vizsgára jelentkezett 27 ifju, akik közül a követelményeknek jelesen megfelelt 6, jól megfelelt 8, megfelelt 8, egy tárgyból két hóra visszavettetett 4, kik a javitó vizsgán megfeleltek; 1 tanuló az irásbeli dolgozatok alapján teljes érettségi vizsgára utasittatott.

A jelen tanévben a VIII. oszt. tanulók osztályvizsgái május 13—16-ik napjain folytak le. E vizsgálatokon részt vett 17 rendes és 1 leány magántanuló, akik a követelményeknek mindannyian megfeleltek és érettségi vizsgára bocsáttattak.

Az érettségi irásbeli vizsgálatok május 18., 19. és 20-ik napjain folytak le; a szóbeli vizsgálatokat június 22. és 23-ikára tűztük ki. Az érettségi vizsgálatokhoz püspök úr ő méltósága elnökül *Horváth Sándor* főesperes urat, a magas tanügyi kormány pedig kormány-képviselői minőségben *dr. Pruzsinszky János* főgimnáziumi igazgató urat, a budapesti gyakorló főgimnázium tanárát küldte ki.

A tanév befejezése. Az I—VII. osztály tanítását június 11-én fejeztük be. Június 11. és 12-én a magántanulók vizsgáit, június 13—17-én a nyilvános tanulók vizsgáit tartottuk meg, június 18-án pedig tornaversenyt rendeztünk. E vizsgálatok kezdetén az intézet kötelékében volt: az I. osztályban 64 rendes, a II. osztályban 47 rendes és 1 magántanuló, a III. osztályban 53 rendes és 1 magántanuló, a IV. osztályban 50 rendes, az V. osztályban 43 rendes és 4 magántanuló, a VI. osztályban 26 rendes és 2 magántanuló, a VII. osztályban 24 rendes, a VIII. osztályban 17 rendes és 1 magántanuló, összesen tehát 332 tanuló.

Évközben kimaradt 19 tanuló.

Az egyházmegyei elnökség az évzáró ünnepélyt június 20-ra tűzte ki. Az ünnepély végével a tanévet bezártuk és a bizonyítványokat kiosztottuk. Az érettségi bizonyítványok kiosztása június végén történik.

IV.

Érettségi vizsgálatok.

Az 1912/3. tanévben volt a bonyhádi ev. főgimnáziumban a negyedik érettségi vizsgálat. A vizsgálaton *Horváth Sándor* főesperes úr elnökölt, a magas tanügyi kormány pedig kormány-képviselői minőségben 48685/1913. sz. a. kelt rendelettel *dr. Hornyánszky Gyula* budapesti I. ker. állami főgimn. tanár urat, tud. egyetemi magántanárt küldte ki.

Az érettségi vizsgálatra jelentkezett 27 tanuló. Az irásbeli vizsgálatok két csoportban május 19., 20. és 21-én voltak.

Főtisztelendő püspök úr az egyes tárgyakból a következő tételeket jelölte ki:

I. *A magyar nyelvből:* Bánk-bán tragikuma.

Eredmény: Jeles 5, jó 11, elégséges 11, elégtelen —,

II. *A latin nyelvből:* Tacitus Annaleseinek II. könyvéből a 71—72 caput. A haldokló Germanicus beszéde barátaihoz, tanácsa feleségének és halála.

Eredmény: Jeles 4. jó 9, elégséges 13, elégtelen 1.

III. *A mennyiségtanból:* a) *Algebra*: Mennyit kell letennem, hogy évenként 4000 K. járadékot huzhassak 15 éven át, ha az utólagos 5%-nyi kamat évenkint csatoltatik a tőkéhez és az első részlet a befizetés után egy év mulva kezdődik? — b) *Geometriából:* Mekkora azon szabályos nyolcszög alapu csonka gula felszine és köbtartalma, melynek magassága 20 m. a nagy alap egyik oldala 9 m, és a kis alap egyik oldala 4 m?

Eredmény: Jeles 7, jó 10,, elégséges 8 elégtelen 2.

A szóbeli vizsgálatok 23., 24. és 25-én folytak le. Minthogy

egy tanuló az irásbeli vizsgán két tárgyból elégtelen osztályzatot kapott, a szóbelin 28 tanuló vett részt. A vizsgálatok eredménye a következő: *jelesen érett*: 6 (Békei Béla. Fleischmann Ottó, Kunszt Henrik, Pick Elemér, Simon Ödön és Weisz Márton), *jól érett*: 8, *érett*: 8 tanuló; két hó mulva leteendő javitó vizsgálatra utasittatott 4. egy év mulva teljes vizsga ismétlésre utasittatott 1 tanuló.

A 4 tanuló a javitó vizsgát letette szeptember elején és szintén érett lett.

A decemberi pótérettségi vizsgán 1 tanuló javitó vizsgálatra utasittatott. A juniusi szóbeli vizsgálaton az illető letette a vizsgát és szintén érett lett.

V.

A tananyag és tankönyvek kimutatása az egyes osztályokban.

I. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** hetenként 2 óra. Ószövetségi történetek magyarázata; megfelelő bibliai szakaszok olvasása, egyházi énekek. Tk. Bereczky Sándor: Bibliai ismertetés.

2. **Magyar nyelv,** heti 5 órában. Olvasmányok: népmesék, mondák, görög regék és mondák. Magyar történeti elbeszélések tárgyalása a stilus tanítás szempontjából. Költői olvasmányok (könyvnélkül is): Arany, Gyulai, Petőfi, Kisfaludy Károlytól és pedig: Nyalka huszár, A rab gólya, János vitéz, A vándor fiu, Kinn a ménes . . . Van a nagyalföldön . . ., Három fiú, Rákosi szántó a török alatt. Nyelvtan: hangtan, mondatrészek, beszédrészek. Beszéd és értelemgyakorlatok, irás, olvasás, elemzés. Irásbeli isk. és házi dolgozatok. Tk. Lehr Albert és Riedl Frigyes: Magyar Olvasókönyv I. k., Balog Péter: Magyar nyelvtan.

3. **Latin nyelv,** h. 6 órában. Irás, olvasás és helyes kiejtés a hangsúlyozás szerint. Nyelvtan: a fő- és melléknevek ragozása, nemi szabályok, melléknevek és határozók fokozása, számnevek, prepoziciók, névmások, igeragozás. Olvasmány: a nyelvtani anyagnak megfelelő olvasmányok, retroverziók; fordítás, elemzés, latin conversatiók. Irásbeli isk. dolgozatok. Tk. Pirchala: Latin olvasókönyv és nyelvtan.

4. **Földrajz,** h. 3 óra. Az általános alapfogalmak után Magyarország leíró földrajza. Tk. Dr. Némethy Károly: Földrajz I kötet.

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

5. **Természetrajz,** h. 2 óra. Néhány gyümölcsfa és tavasszal virító növény ismertetése. A gyökér, szár, levél, virág és termés fogalma. A házi, mezei, erdei emlős állatok és házi madarak fontosabb képviselői. Tk. Szterényi Hugó: Természetrajz az első osztály számára.

6. **Mennyiségtan,** h. 4 óra. A négy alapművelet elvont, egy- és többnevü számokkal, közönséges és tizedes törtekkel. A mértékek és pénzrendszer ismertetése. A számok tulajdonságai, oszthatósága, tényezői; a legnagyobb közös osztó és a legkisebb közös többes kapcsolatban a közönséges törtekkel. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok. Tk. Dr. Beke Manó: Közönséges számtan.

7. **Rajzoló geometria,** h. 3 óra. A térelemek. A vonalak. Két egyenes. A szög. Alapműveletek egyenesekkel és szögekkel. Háromszög, ennek fajai. A négyszög fajai és tulajdonságai, — kerülete és területe. A háromszög területe és kerülete. A sokszögek. A kör kerülete és területe. Két kör viszonylagos helyzete. Egybevágó és hasonló idomok. Szimmetria. A tárgyalt idomokból díszítmények alakítása rajzeszközökkel és szabadkézzel, ezek festése. Tk. Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria I. rész.

8. **Szépírás,** h. 1 óra. Magyar szépírási gyakorlatok.

9. **Torna,** h. 2 óra. A magyar kormány által kiadott: »A gimnáziumi tanítás terve s a reá vonatkozó utasítások« szerint az I. és II. osztálynak előirt tananyag keretében.

10. **Játék,** h. 2 óra a meleg hónapokban.

II. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** h. 2 óra. Az ujszövetségi könyvek ismertetése; mindegyik könyvből megfelelő szakaszok olvasása és részben emlékelése; egyházi énekek. Tk. mint az I. osztályban.

2. **Magyar nyelv,** heti 5 óra. Szóképzés, mondattan, a helyesírás szabályai. Tk. Balogh Péter: Magyar nyelvtan. Prózai olvasmányok: A gonoszságot a fa is elárulja. Melyik a kilenc közül? A veréb. A koldus. A két dúsgazdag. Katonadolog. A hortobágyi far-

kas. A haza. Aesopusi mesék. A kis betegápoló. Utazás Szombatfalváig. A homoródalmási barlang. Szent Anna tava. Nagy Lajos és a nápolyi hadjárat. Mátyás és Holubár. Mátyás és a lengyel követek. Mátyás és a hizelgő. Költői olvasmányok könyv nélkül: Bucsu. Hazámhoz. Az ó torony. A lengyel anya. A puszta télen. Szibinyáni Jank. Mátyás anyja. Az obsitos I. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat. Tk. Lehr Albert—Riedl Frigyes: Magyar olvasókönyv. II. r.

3. **Latin nyelv,** h. 6 óra. A név- és igeragozás ismétlése és befejezése. Rendes és rendhagyó igék. Az igék tözsalakjai. Szócsoportosítás. Olvasmányok: De Horatiorum et Curiatiorum certamine. De Attila, Hunnorum rege. De excidio Troiae. De erroribus Ulixi. De regibus Romanis (1., 2., 3. olv.). Sententiae. Retroversiók. Kéthetenként iskolai írásbeli dolgozat. Tk. Pirchala Imre: Latin nyelvtan és olvasó.

4. **Földrajz,** h. 3 óra. Európa országai Ázsia és Afrika önálló államai és az európai gyarmatok. Tk. Dr. Némethy Károly: Földrajz II. kötet.

5. **Természetrajz,** h. 2 óra. A majmok, tengeri emlősök és erszényesek, a házi, mezei, erdei és vizi madarak, a csúszó-mászó, a kétéltü állatok és a halak fontosabb képviselői. A lágytestüek és izeltlábuak tárgyalása. Egy pár ősszel és tavasszal virító növény ismertetése. Tk. Dr. Szterényi Hugó: Természetrajz a II. osztály számára.

6. **Mennyiségtan,** heti 4 óra. A számítások gyorsítása. Korlátolt pontosságú számítások. Arányos mennyiségek. Arány és aránypárok. Százalékszámítás. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok. Tk. Dr. Beke Manó: Közönséges számtan.

7. **Rajzoló geometria,** h. 3 óra. A kocka, hasáb, gula, henger, kúp és gömb szemléltetése és elemzése. A szabályos testek. A kocka, hasábok, gúla, henger, kúp és gömb felszíne és köbtartalma. A tárgyalt testek axonometrikus ábrázolása. Sík díszítmények rajzolása. Tk. Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria II. rész.

8. **Szépírás,** h. 1 óra. Német szépírási gyakorlatok, a Vikárféle szépírási minták alapján.

9. **Torna,** h. 2 óra, mint az I. osztályban.

10. **Játék,** mint az I. osztályban.

III. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** h. 2 óra. A keresztyén egyház s különösen a hazai protestáns egyház története; egyházi ének. Tk. Bereczky Sándor: Egyháztörténete.

2. **Magyar nyelv,** h. 4 óra. Rendszeres magyar nyelvtan: hangtan, szótan, mondattan. Prózai olvasmányok: Komoly, tréfás. történeti, költői, elbeszélések, leirás. jellemzés. — Költemények könyvnélkül: Hymnus. (Kölcsey F.) Füstbe ment terv. Pató Pál ur. Az Alföld, Egy gondolat bánt engemet, Szülőföldem . . . (Petőfi S.) Családi kör. A hamis tanu (Arany J.) Szózat. (Vörösmarty M.) Fohászkodás. (Berzsenyi D.) Kéthetenkint iskolai dolgozat. Tk. Lehr—Riedl. Magyar olvasókönyv III. rész. Balog Péter: Rendszeres magyar nyelvtan.

3. **Latin nyelv,** h. 6 óra. Olvasmányok: Cornelius Nepos műveiből a következő életrajzok: Miltiades, Themistokles, Aristides, Pausanias. Livius történeti műveiből a következő szemelvények: A Fabius-nemzetség pusztulása, Quinctius Cincinnatus, Veii ostroma, A caudiumi vereség. Phaedrus, meséiből 9 drb. Nyelvtan: az I. és II. oszt. anyagának átismétlése után a mondattanból: az alany és állitmány, a jelző, az értelmező, az esetek (accusativus, dativus, genitivus, ablativus) és igenevek használata. Kéthetenként iskolai dolgozat. Tk. Pirchala: Latin olvasókönyv és nyelvtan.

4. **Német,** h. 4 óra. A német nyelv hangjai és irásuk. Olvasás, a helyes hangsulyozás és kiejtés elsajátitására. Helyesirás. A főnév és melléknév declinatiója. A melléknév fokozása. Számnevek. Névmások. Az ige conjugatiója az activumban. Olvasmányok nyelvtani és tárgyi magyarázatokkal. Beszédgyakorlatok a tárgyalt olvasmányok alapján. Kéthetenként iskolai dolgozat. Házi dolgozatok. Tk. Schuszter Alfréd: Német nyelvtan I.

5. **Történelem,** h. 3 óra. A magyarok története 1526-ig Tk. Dr. Szigethy Lajos: Magyarok története. I. rész.

6. **Leiró és fizikai földrajz,** h. 2 óra. Amerika. Ausztrália és a Sarkvidék. A fizikai s a csillagászati földrajz alapismeretei Tk. Némethy Károly: Földrajz III. k.

7. **Mennyiségtan,** h. 3 óra. A százalékszámitás alkalmazásai. Összetett következtetések. Kamatszámitás. Értékpapirok. Arányos osztás, középérték számitás. Arany- és ezüstötvényekre vonatkozó számitások. Agió. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok. Tk. Dr. Beke Manó: Közönséges számtan.

8. **Rajzoló geometria,** h. 2 óra. Az I. osztály anyagának kibővitése. Háromszögek, négyszögek, és sokszögek szerkesztése. Az egybevágóság és hasonlóság feltételei. Centrális és axiális szimmetria. Sik diszitmények rajzolása. Tk. Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria III. rész.

9. **Torna,** h. 2 óra. A kormány által kiadott gimnáziumi tanitás terve és a reá vonatkozó utasitások szerint a III. és IV. osztály számára előirt tananyag keretében.

10. **Játék,** mint az első osztályban.

IV. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** h. 2 óra. A keresztyén hit- és erkölcstan; egyházi énekek. Tk. Bereczky Sándor: Keresztyén hit- és erkölcstan.

2. **Magyar nyelv,** h. 4 óra. Arany Toldija: tartalma, szerkezete, jellemei, stilusának sajátságai. Prózai olvasmányok: Szemelvények Heltai G., Pesti M. G. meséiből; Greguss Ágost; A hű kutyáról. Elbeszélések: Faludi Ferenc, Jókai Mór és Mikszáth Kálmántól. Leirások: Baksai A magyar ház, és Arany János Szalonta égése. Költemények: Rozgonyiné (Arany), A fülemile (Arany), Az alföld, A Tisza (Petöfi), A közelitő tél, Magyarország, Wesselényi hamvaihoz, Jámborság és középszer, (Berzsenyi), Ének a végekről (Balassi B.), Himfy dalaiból, (Kisfaludy Sándortól). Az igazi bölcs, (Verseghy Ferenctől). Epigrammák Vörösmartytól. Kisfaludy K. Mátyás deák. Ezek alapján a prózai és költői stilus sajátságai. Verstan. Polgári ügyiratok. Kéthetenként iskolai vagy házi dolgozat. Tk. Négyesy László: Stilisztika és Arany Toldija. Magy. Lehr Albert.

3. **Latin nyelv,** h. 6 óra. Olvasmányok: Curtius Rufustól: A gordiusi csomó, Alexander megbetegedése, Az issusi csata. C. J. Caesar Commentarii de bello Gallico c. művéből: Gallia felosztása,

A helvetiusok elleni háboru. Az Ariovistus elleni háboru. Ovidius methamorphosisából: A világ négy kora. Az özönviz, Daedalus és Icarus, Philemon és Baucis. Nyelvtanból: Az állitás módjai, mellé és alárendelt mondatok, participialis szerkezetek és az oratio recta és obliqua. Prosodia és verstan. Két hetenkint iskolai dolgozat. Tk., mint a III. osztályban.

4. **Német nyelv,** h. 3 óra. A III. osztály anyagának ismétlése, továbbá a teljes igeragozás. Prózai és költői olvasmányok. Beszédgyakorlatok. Kéthetenként irásbeli dolgozatok Tk. Schuszter Alfréd: Német nyelvtan.

5. **Történelem,** heti 3 őra. A magyarok története a mohácsi vésztől napjainkig. Magyarország politikai földrajza Tk. Dr. Szigethy Lajos: Magyarok története. II. rész.

6. **Növénytan,** h. 3 óra. Egypár virágos növény leirása után a növények szerveinek részletes tárgyalása. Chemiai alapismeretek. A növények belső szerkezete és a növények életjelenségei. A virágtalan és virágos növények fontosabb családjai. Tk. Dr. Szterényi Hugó: Növénytan.

7. **Mennyiségtan,** h. 3 óra. Az algebra; az algebra jelei. Az összeg, szorzat, hatvány, különbség és az algebrai szám. Az algebrai mennyiségek összeadása, kivonása. A két és többtaguak szorzása, négyzetre és köbreemelése. A hányados, a legnagyobb közös osztó és a törtek egyszerüsítése; a legkisebb közös többes és a törtek összevonása. Elsőfoku egyismeretlenü egyenletek. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok. Tk. König-Beke: Algebra.

8. **Rajzoló geometria,** h. 2 óra. A kör és tulajdonságai. A körre vonatkozó szerkesztések. Két kör. Körök érintői. Elipsis és érintőinek szerkesztése. Hyperbola, parabola és érintőinek szerkesztése. Sík diszítmények rajzolása. Tk. Dr. Horti Henrik: Rajzoló geometria III. része.

9. **Torna,** h. 3 óra. Mint a III. osztályban.

10. **Játék,** mint az előző osztályokban.

V. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** hetenként 2 óra. Bibliaismertetés. Bibliaolvasás. Tk. Bereczky Sándor: Bibliaismertetés.

2. **Magyar nyelv,** h. 3 óra. A prózai műfajok elmélete. Az olvasott beszédek egy-egy részlete könyv nélkül. Iskolai olvasmányokon kívül magánolvasmányok, különösen Arany: Toldi Estéje és Toldi Szerelme. Havonként irásbeli dolgozat. Tk. Riedl Frigyes: Retorika.

3. **Latin nyelv,** h. 6 óra. Prózai olvasmány: Cicero De imperio Cn. Pompei, és De Archia poeta c. beszédei. Költői olvasmányok: Szemelvények Ovidiusból (Tristia, Fasti). Az olvasmányok tárgyi, szerkezeti és régiségtani magyarázata, nyelvtani és mondattani elemzése. Kéthetenként iskolai irásbeli dolgozat. Tk. Dr. Kont Ignác: M. Tulli Ciceronis De imperio Gnaei Pompei oratio ad Quirites. Dr. Geréb József: M. T. Cicero beszéde Archias ügyében. Csengeri János dr.: Szemelvények Ovidiusból. Hittrich: Római régiségek.

4. **Görög nyelv,** h. 5 óra. A görög alaktan a »mi« végü igékig. A nyelvtannal párhuzamosan a következő olvasmányok: 1., 3., 5., 7., 9., 11., 13., 15., 17., 19., 21., 23., 25., 27., 29., 31., 33., 35., 37., 39., 41., 43., 45., 47., 49., 51., 53., 55., 57., 59., 61., 63., 67., 69., 71., 75., 79. Irásbeli dolgozatok 2 hetenként. Tk. Maywald József: Görög nyelvtan és görög olvasókönyv. I. rész.

5. **Görögpótló tárgyak,** a) *Irodalom,* h. 3 óra. Homeros Iliasa és Odysseája bő szemelvényekben. Homeros, a homerosi kor; a homerosi kérdés. Az eposok jellemzése. Herodotos történeti müveiből szemelvények. Herodotos és a történetírás kezdetei. A Homeros korára vonatkozó régiségek. Tk. Csengeri: Homeros Iliasa, Gyomlai: Homeros Odysseája, Geréb: Szemelvények Herodotosból, Badics: Olvasókönyv I. kötet. b) *Rajz,* h. 2 óra. Lapok, testek távlati rajzolása. Egyszerűbb testcsoportok rajzolása, árnyékolása és festése. Tárgyak rajzolása és festése.

6. **Német nyelv,** h. 3 óra. A nyelvtani ismeretek kiegészítése és összefoglalása. Prózai és költői olvasmányok. Tartalmi kivonatok, áttételek prózába; beszédgyakorlatok; szócsaládok és frázisok gyűj-

tése. Kéthetenkint iskolai dolgozat. Tk. Schuszter Alfréd: Német nyelvtan II. rész.

7. **Történelem,** h. 3 óra. Egyetemes történet. A keleti népek története. A görögök és rómaiak története 476-ig Kr. u. Tk. Dr. Szigethy Lajos: Egyetemes történet. (Ó kor.)

8. **Állattan,** h. 3 óra. Morphologia és physiologia különös tekintettel az emberi test külső és belső szerkezeti viszonyaira. Az egyes állattörzsek részletes tárgyalása. Tk. Dr. Szterényi Hugó: Állattan.

9. **Mennyiségtan,** h. 3 óra. *Algebra:* Többismeretlenü egyenletrendszerek feloldása. Négyzetgyökvonás, irrationális és imaginarius számok. Tiszta és vegyes másodfoku egyenletek megoldása. Köbgyökvonás. Tk. Kőnig-Beke. Algebra. *Geometria:* Két, három, négy és több egyenes kölcsönös helyzete, a sík idomok. Az egybevágóság és hasonlóság. Területszámítás. Tk. Wagner Alajos: Geometria. Iskolai és házi dolgozatok.

10. **Torna,** h. 2 óra. A tornázás anyaga a középiskolák felső osztályai számára kiadott utasítások szerint.

11. **Játék,** mint az előző osztályokban.

VI. OSZTÁLY.

1. **Vallás,** h. 2 óra. A keresztyén egyház története. Tk. Bereczky Sándor: A keresztyén egyház története.

2. **Magyar nyelv,** h. 3 óra. Költészettan. Művészettani alapfogalmak; a költői műfajok ismertetése. Nagyobb olvasmányok: Zrinyi Szigeti veszedelme. Arany, Buda halála. Shakspere Coriolanusa. Kisfaludy K. Kérői. Tk. Négyesy László: Poetika. Havonként egy dolgozat.

3. **Latin nyelv,** h. 5 óra. T. Liv. Ab urbe condita libri II cap. XXXIII—XLI. 10, 12—13, libri XXI. cap. 1—2, 4, 18, 22—27, libri XXII. 1—7. Livius élete és munkája. Vergilius Aeneis I. ének 1—209, 223—296, 494—630. II. ének 1—369, 506—565. IV. ének végig. Vergilius élete. A Liviussal hapcsolatban az állami, Vergili-

ussal kapcsolatban a vallási régiségek. Tk. Kalmár Elek: Szemelvények Titus Livius Római történetéből. Wirth Gyula: Szemelvények P. Vergilius Maro Aeneiséből.

4. **Görög nyelv**, heti 5 óra. Az alaktan V. osztályos anyagának tüzetes átismétlése után annak befejezése; párhuzamosan következő görög olvasmányok: 79. 83. 87. 89. (Olv. k. I. r.); 1—26., 31—41. (Olv. k. II. r.) Az Anabasis eredeti szövege szerint olvasókönyvünk III. és VII. sz. darabja, a Memorabiliából megfelelő bevezetéssel a IV. és V. sz. szemelvény. A görög lyra fejlődésének áttekintése. Szemelvények a lyrikusokból. Mondattan; Stilusgyakorlatok, fordítások magyarból görögre, irásbeli dolgozatok. Tk. Maywald: Görög olvasókönyv I. és II. rész. Görög nyelvtan.

5. **Görögpótló tárgyak,** h. 5 óra. a) *Irodalom:* h. 3 óra. A görög elégia, iambos és epigramma. Az aeol és dór költészet. A deákos iskola magyar költői. A görög dráma. Aischylos Oresteiája, Sophokles Antigonéja s Csiky Gergely »Vasember«e. A görög szinház. Mythologia. Tk. Badics: Irodalmi olvasókönyv II. rész. Aischylos Oresteiája, ford. Csengeri János, Sophokles Antigonéja. ford. Csiky Gergely. — b) *Rajz,* h. 2 óra. Testcsoportok rajzolása és festése. Használati tárgyak rajzolása. Gipszek rajzolása és festése.

6. **Német nyelv,** h. 3 óra. A nyelvtani ismeretek ébren tartása és kiegészitése. Prózai és költői olvasmányok, ez utóbbiak alapján a verstan alapelvei. Beszédgyakorlatok. Tk. Schuster Alfréd: Német nyelvtan III. rész.

7. **Történelem,** h. 3 óra. A középkori intézmények kifejlődése. A nyugat szervezkedése egyházilag a pápaságban, politikailag a császárságban és társadalmilag a hűbériségben. A középkori intézmények virágzása és hanyatlása. A nagy felfedezések és a renaissance. A reformáció, ellenreformáció, a vallásháboruk és a westfáli béke. Tk. Dr. Szigethy Lajos: Egyetemes történet II. rész.

8. **Ásványtan,** h. 3 óra. Az ásványok ismertetése kapcsolatban chemiai sajátságukkal és ipari alkalmazhatóságukkal. Chemiai alapfogalmak, szerves vegyületek. A földkéreg alakitásában közreműködő tényezők (viz, jég, tűz). Kőzetek. Tk. Dr. Szterényi Hugó: Ásványtan és chemia.

9. **Mennyiségtan,** h. 4 óra. a) *Algebra*: Műveletek positiv és negativ egész hatványkitevőkkel és törtkitevőkkel. Műveletek gyökmennyiségekkel. Másodfokura visszavezethető egyenletalakok. A logarithmus. Számtani és geometriai sor. Tk. Kőnig-Beke: Algebra. b) *Geometria:* Körtan. Szögfüggvények. A derékszögü és egyenlőszáru háromszögek, szabályos sokszögek trigonometriai megoldása. A szögfüggvények kölcsönös összefüggése. A sinus, cosinus és tangenstétel. A ferdeszögü háromszögek trigonometriai megoldása. Tk. Wagner Alajos: Geometria. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok.

10. **Torna,** h. 2 óra. A tornázás anyaga a középiskolák felső osztályai számára kiadott utasítások szerint.

11. **Játék,** mint az előző osztályokban.

VII. OSZTÁLY.

1. **Vallástan,** h. 2 óra. A magyar protestáns egyház története. Tk. Bereczky Sándor ugyanazon cimü könyve.

2. **Magyar nyelv,** h. 3 óra. A magyar nemzeti irodalom története Kisfaludy Károlyig, Beöthy Zsolt tankönyve nyomán. Nyelvünk eredete és rokonai. Idegen hatások, Nyelvtörténet és nyelvemlékek. A népnyelv és nyelvjárások. Irodalmi nyelv, nyelvhelyesség, nyelvujitás, Simonyi Zsigmond tankönyve nyomán.

3. **Latin nyelv,** h. 5 óra. Olvasmányok: Vergilius Aeneiséből a VI. énekből 41—155., 263—332., 384—478., 548—901. a VII. énekből 25—58., 81—106., 286—353., 406—434., 458—474., 601—628., a VIII. énekből 416—453., 608—731., a IX. 176—223., 367—448.; az Aeneis összefoglalása, méltatása, hatása. Cicero: In Catilinam or. I, kihagyás nélkül, Sallustius: Bell. Jug. 1—20. Hadi, állami s vallási régiségek. Ismétlések a mondattan köréből, stilusgyakorlatok, Irásbeli dolgozatok. Tk. Wirth Gyula: Vergilius Aeneise. Hittrich: Sallustius Jugurthiája, Boros: Cic. in Cat.

4. **Görög nyelv,** h. 5 óra. Homeros élete és művei, Homerosra vonatkozó hagyományok, a trójai mondakör főbb részletei; a homerosi nyelvjárás általános sajátságai. Olvasmány: Homeros Odysseiájának IV., X. és XI. éneke, Herodotos élete és művei, utazásai, művének

tárgya és szerkezete, történetirói felfogása, vallásos világnézete, a mondákhoz való viszonya. Olvasmányok: Arion, a perzsa szokások, a marathoni csata. Fordítások magyarból görögre. Havonta 1 iskolai dolgozat. Tk. Csengeri: Homeros Odysseiája. Dávid István: Herodotos. Wagner-Horváth: Régiségek, Maywald: Görög nyelvtan.

5. **Görögpótló tárgyak,** h. 5 óra. a) *Irodalom:* h. 3 óra. Thukydides történeti műveiből az I., II., VI. és VII. könyv. Thukydides élete és művei. Demosthenes beszéde a koszoruról, a görög szónoklat története, Demosthenes életének s szónoki egyéniségének, valamint az egykoru görög viszonyoknak ismertetésével. Magyar olvasmányok: Horváth Mihály: A pragmatica sanctio története, Kölcsey, Wesselényi br., Széchenyi István gr. és Eötvös József br.: Beszédek a magyar nyelv ügyében. Kölcsey: Mohács, Deák II. felirati javaslata és husvéti cikke. A magyar történetirás és szónoklat vázlatos ismertetése. A görög irodalom történetének áttekintése. Tk. Szilasi Móric: Szemelvények Thukydidesből, Bölcskey és Schäfer: Demosthenes beszéde a koszoruról, Badics: Olvasókönyv III. k. b) *Rajz*: Használati tárgyak rajzolása és festése. Csendéletszerü dolgok rajzolása és festése.

6. **Német nyelv,** h. 3 óra. Hermann u. Dorothea. I., II. részben a III. és V. ének fordítása, a többinek tartalmi összefoglalása Tk. Albrecht János: Hermann u. Dorothea, Minna von Barnhelm: az I. II. fly. és nehány főbb jelenet fordítása; az egész ismertetése Tk. Heinrich Gusztáv: Minna von Barnhelm. A német irodalom története a legrégibb időktől Lessing haláláig. Tk. Schuster Alfréd: Német irodalomtörténeti tankönyv I. rész.

7. **Történelem,** h. 3 óra. Egyetemes történet a magyar nemzet történetével kapcsolatosan. 1648-tól 1878-ig. A genfi conventio. Jelenünk ismertetése Európában és a gyarmatvilágban. Tk. Dr. Szigethy Lajos: Egyetemes történet III. rész.

8. **Természettan,** h. 4 óra. A testek általános tulajdonságai. Halmazállapot. Az anyagi pont mechanikája. az erők munkája. hatásképessége. Az energia megmaradásának elve. A szilárd cseppfolyós, légnemü testek fizikája Rezgéstan. Akusztika. Optika. Tk. Szijártó. Miklós: Kisérleti fizika.

9. **Mennyiségtan,** h. 3 óra. *Algebra*: A kamatos kamat számitás; betétek és járadékok. Végtelen geometriai sor. A racionalis és irracionális számoknak megfelelő pontok; complex számok, A pontok koordinátái. A függvények teljes tárgyalása, ábrázolása. Másodfoku egész függvények és azok grafikus ábrázolása; maximum és minimum értékek. Tk. König Beke: Algebra. *Geometria*: Az egyenes, a sik és a testszög. A geometriai testek, azok felszine és köbtartalma. A gömb stereometriája; a gömb és gömbrészeinek felszine és köbtartalma. Tk. Wagner Alajos: Geometria. Iskolai és házi irásbeli dolgozatok.

10. **Torna,** h. 2 óra. A tornázás anyaga a középiskolák felső osztályai számára kiadott utasitások szerint.

11. **Játék,** mint az előző osztályokban.

VIII. OSZTÁLY.

1. **Vallástan,** h. 2 óra. Keresztyén hit- és erkölcstan. Tk. Zsilinszky Mihály: Keresztyén hit- és erkölcstan.

2. **Magyar nyelv,** h. 3 óra. A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése Kisfaludy Károlytól a legujabb időkig. Tk. Beöthy Zsolt: A magyar nemzeti irodalom történeti ismertetése.

3. **Latin nyelv,** h. 4 óra. Olvasmány: Horatius ódáiból az I. 1., 4., 11., 14., 22., 34. a II.-ból a 3., 7., 14, 16., 17., 18. a III.-ból az 1., 2., 3., 30. Az epodosokból a 2. A satirákból az I. k. 1. és 4-ik, az Ars poetica 1—294 sora. Tacitus Annaleséből az 1—15, 24—28-ik fejezet. Cursive forditások. Az olvasott szövegekhez megfelelő bevezetések, tárgyi és nyelvi magyarázatok, irodalmi méltatások. A római irodalom történetének áttekintése. Az irodalmi és régiségtani ismeretek rendszeres összefoglalása. Tk. Wirth: Horatius, Dr. Schmidt Attila: Szemelvények Tacitus Annaleséből.

4. **Görög nyelv,** h. 4 óra. Olvasmány: Homeros Iliasának I., II. és III. éneke teljesen. Több énekből cursive fordítás és tartalmi ismertetés. Az Ilias tartalma, szerkezete. A homerosi eposok sorsa, a homerosi kérdés. Platon Apologiájából az I—XVII. fejezetig. A nyelvtan átismétlése, ó és új ion dialectus. Régiségek. A költői és

prózai műfajok fejlődésének rendszeres áttekintése. Tk. Csengeri: Homeros Iliása, Simon: Platon szemelvények. Maywald: Görög nyelvtan.

5. **Görögpótló tárgyak,** h. 4 óra. a) *Irodalom:* h. 2 óra. A görög irodalom áttekintése. A görög bölcselet. Platon műveiből a következő dialogusok: Apologia, Kriton, Phaidon és részletek az Államból, dr. Földi József tankönyve nyomán. A görög művészetek áttekintése a filologiai múzeum gipszöntvényeinek, fali képeinek felhasználásával és vetítésekkel. Tk. Zsámboki Gyula: A görög művészet kiválóbb alkotásainak ismertetése. — b) *Rajz:* Csendéletszerü beállítások, épitészeti részletek, állatok rajzolása és festése. A II. félévben művészettörténeti felolvasások.

6. **Német nyelv,** h. 3 óra. A német irodalom története. Herdertől, Goethe és Schiller kora részletesebben és az ujabb irodalom rövid áttekintése kisebb szemelvényekkel. Olvasmány: Schiller, Wilhelm Tell, magyarázta: Heinrich Gusztáv. Tk. Schuster A.: Német irodalomtörténeti tankönyv II. rész.

7. **Mennyiségtan,** h. 2 óra. *Algebra:* A kapcsolástan elemei: permutaciók, variaciók, kombinációk. A kéttagu kifejezések sorozatai és hatványai, binomiális együtthatók tulajdonságai. Tk. König-Beke. *Geometria:* A gömbháromszög oldalának és szögének cosinusa; a sinustétel. A geografiai helyek távolságának meghatározása. Tk. Wagner Alajos. Iskolai és házi feladatok.

8. **Történelem,** heti 3 óra. A magyar nemzet oknyomozó történetének, különösen az állami élet fejlődésének részletes áttekintése. A magyar állam mai politikai, gazdasági és műveltségi állapotának ismertetése. Közjogi intézmények fejlődése. Tk. Dr. Szigethy L.: A magyar nemzet története.

9. **Természettan,** h. 4 óra. Hőtan. Mágnességtan, Elektromosságtan. A kosmographia elemei. Tk. Szijártó Miklós: Kisérleti fizika.

10. **Lélektan és logika,** h. 3 óra. A lelki tünemények ismertetése, a logikai gondolkodás törvényei. Tk. Szitnyai Elek: Lélektan és logika.

11. **Torna,** h. 2 óra. A tornázás anyaga a középiskolák felső osztályai számára kiadott utasitások szerint.

Rendkivüli tárgyak.

1. **Ének.** Az intézet jobb hangu növendékeiből (I—VIII. oszt.) alakult 64 tagból álló vegyes kar heti 2 órában begyakorolta: Erkel: Himnus. Egressy B.: Szózat. Goll János: Tornainduló. Hubay Jenő: Nemzeti dal. Attenhofer K.: Az innisfarei harang. Magyar népdal: A reményhez. Klosz Károly: Gyászének. W. L.: Bucsuszó. Beliczay Gyula: Nemzeti himnusz. Bartalus I.: A szatócsok (férfinégyes.) Magyar népdalok: Cserebogár, sárga cserebogár... Ha madárka száll az ágra... Csárdás kis kalapot veszek... Zimay László: Nem hallottam soha... Régi magyar dal: Őszi harmat után... Hanggyakorlatok. Hangjegyismertetés. Az ev. vallásu I—VIII. oszt. növendékeknek heti fél órában külön egyházi ének.

2. **Szabadkézi rajz,** heti 2 óra. Kezdők: Tájkép, virág és állattanulmányok mellett rajzoltak természet után tárgyakat és testcsoportokat. Haladók: h. 2 óra. Használati tárgyak, gipszek mellett festettek aquarellben tájképeket, virágokat, állatokat és olajban tájképeket. A tanításban résztvett 37 növendék. Tanította März Konrád.

3. **Gyorsírás,** a levelező írást heti 1 órában tanulták Forrai Soma tankönyvei alapján. A tanulók száma 36 volt. Előadó: Hajas Béla tanár. A gyorsírászati könyvtár nem gyarapodott.

4. **Francia és angol nyelv.** Kezdők számára francia nyelvi tanfolyamot nyitott Breykné Emilia magán nyelvtanítónő. A tanfolyamra beiratkozott a felső osztályok 8 növendéke, kik heti 2 órában tartottak olvasási, fordítási és beszédgyakorlatokat. Nevezett tanítónő magánúton is oktatott több tanulót ugy a francia mint az angol nyelvben.

VI.

Irásbeli dolgozatok.

A) Magyar irásbeli tételek.

V. osztály.

1. Mily hangulatban és érzülettel hagytam el a szülői otthont és léptem az V. osztályba?
2. Önéletrajzom.
3. Miklós párviadala az olasszal.
4. Kép a végvárak életéből (Tinódi—Balassi alapján).
5. Toldi Estéjének rövid tartalma.
6. Vágyom a tavasz után (hangulat—rajz)
7. Szeresd a hazát! (Beszéd).
8. Szeresd szüleidet! (Beszéd).
9. Leirás az Uj Földesur—alapján.
   (Tájkép vagy jellemkép).

VI. osztály.

1. Arany: Vojtina Ars poetikájának gondolatmenete. (Isk. dolg.)
2. Érzelem, indulat és szenvedély a »Kádár Kata« cimü népballadában.
3. a) Visszaemlékezés a tanulmányi kirándulásra.
   b) Fontosabb mozzanat életemből.
4. a) Demirham és Deli Vid.
   b) Elmélkedések a Zrinyiászban.
   c) Van-e Halul és Petraf beszédjében valami, ami a magyar viszonyokat és Zrinyi felfogását jellemzi?

5. Jellemek Arany János: »Buda halálá«-ban.
6. A legnyomorultabb koldus a fösvény.
7. Arany János: »Széchenyi emlékezete« cimü költeményének gondolatmenete.
8. Coriolanus tragikuma (Isk. dolg.)
9. A komikum forrásai a »Kérők«-ben.

VII. osztály.

1. Mely nyelvek hatottak a magyarra? (Isk.)
2. a) Hogy jutott le Aeneas az alvilágba?
   b) Tanulmányi kirándulásunk.
3. A Pannóniás ének ismertetése.
4. a) Balassa Bálint: Katonaéneke.
   b) A sziciliai hadjárat rövid ismertetése (Thukydides után).
5. a) Valamely kurucz költemény ismertetése.
   b) II. Rákóczi Ferenc halála. (Mikes nyomán.)
6. a) A deákos iskola irodalmunk szolgálatában.
   b) A peleskei nótárius, mint a tüzes magyarság képviselője.
   c) Napoleon jellemzése.
7.—8. Berzsenyi Dániel hazafias költészete.

VIII. osztály.

1. a) Kisfaludy Károly mint komoly drámairó.
   b) A jobb ellensége a jónak. (Iskolai)
2. a) Bánk bán lecsillapitja az összeesküvést.
   b) A parasztság helyzete II. Endre korában.
3. Vörösmarty hazafias lirája
4. a) Sokrates pörének rövid ismertetése.
   b) Eötvös Végrendelete.
   c) Post equitem sedet atra cura.
5. Tompa valamelyik költeményének fejtegetése.
6. a) Hogy rajzolja Petőfi szüleit?
   b) A vitézségre vágyó Toldi Ilosvainál és Aranynál.

B) Német irásbeli tételek.

V. osztály.

1. Der Hausbau. (Forditás magyarból németre)
2. Der Pilger. (Fragen und Antworten)
3. Mut über Gut. (Forditás: Inhalt)
4. Die drei Brüder. (Inhaltsangabe)
5. Drei Sprichwörter. (Erklärung: Forditás)
6. Das Erkennen. (Inhaltsangabe)
7. Die Hausräte. (az oratió obliquára)
8. Der Empfehlungsbrief. (Ford. németre, a conj. használatára)
9. Forditás németre a módjelentő segédigék használata.
10. Der Fluss. (Ford. a praep. használata)
11. Das Wasser. (A praep. használata)
12. Rat des Vaters an seinen Sohn. (Inhaltsangabe: Ford.)

VI. OSZTÁLY.

1. Der Kaiser in der Schule. Inhaltsangabe.
2. Der Sänger. Übersetzung.
3. Der Hund als Lebensretter.
4. Wie wurde Alarich begraben. Auf Grund des Gedichtes: Das Grab im Busento.
5. Siegfried's Tod.
6. A dalnok átka. Forditás magyarból németre.
7. Anschliessend zur 6. Aufgabe erzählen Sie mit eigenen Worten den weiteren Inhalt des Gedichtes.
8. Vergleichen Sie das Gedicht Goethes: „Der Sänger" mit Uhlands: Des Sängers Fluch".
9. Grundlage der Ballade: „Erlkönig".
10. a) Wer war Mignon?
    b) Wie können wir die leidenschaftliche Sehnsucht Mignons psychologisch begründen!
11. Inhalt des Gedichtes: Der Fischer.
12. Die Loreley-Sage. Nacherzählung.
13. Wer war Polykrates?
    Das traurige Ende des Polykrates.

VII. osztály.

1. Die Entstehung das Lustspieles : Minna v. Barnhelm.
2. Der Charakter Tellheims im ersten Aufzuge des Lustspieles M. v. B.
3. Warum entsagt Tellheim der Hand Minnas.
4. Inhalt des Parzival. (Ford.)
5. Ugyanaz. (Folytatás)
6. Einige lyrische Gedichte von Walther von der Vogelweide (Auseinandersetzung)
7. Inhalt des ersten Gesanges des Epos Herman und Dorothea.
8. Aus dem Laokon. (Ford.)
9. Eine Fabel von Lessing. (Ford.)

VIII. osztály.

1. Das Lied vom braven Mann. (Inhalt und Grundidee des Gedichtes.)
2. Woran erinnern uns die fallenden Blätter?
3. a) Tell rettet den bedrängten Baumgarten.
   b) Der brave Mann denkt an sich selbst zuletzt.
4. »Ans Vaterland ans teure schliess dich an, Das halte fest in deinem ganzen Herzen.« (Schiller)
5. Brief an meinen Vater.
6. Die Zerstörung des äusseren Glückes durch das Feuer. (Nach Schiller)
7. Gesslers Tod.
8. Aus meinem Leben.

VII.

A tanulók névsora, vallása és lakóhelye.

I. osztály.

1 Beck Mihály, r. kath. Mekényes, Baranyam.
Becker János, ág. h. ev. Börzsöny, Tolnam.
Berg Imre, ism., ref. Nagyszékely, Tolnam.
Biervarth Fülöp, ág. h. ev. Györköny, Tolnam.
5 Brandeisz Zoltán, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
Bucski Sándor, ág. h. ev. Somogyszil.
Driszler György, ism., ág. h. ev. Sajkásszentiván, Bácsb.-m.
Duka László, ág. h. ev. Budapest.
Eppel József, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
10 Farkas Ferencz, r. kath. Mucsi, Tolnam.
Fleischer György, ág. h. ev. Lepsény, Veszprémm.
Genersich Tivadar, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Gojkovics Milenkó, gör. kel. Siklós, Baranyam.
Gronwald Gyula, ág. h. ev. Ráckozár, Baranyam.
15 Grünwald Elek, ág. h. ev. Dunaszentgyörgy, Tolnam.
Háhn Ádám, r. kath. Cikó, Tolnam.
Holländer Andor, izr. Bonyhád, Tolnam.
Horváth György, gör. kel Bolmány, Baranyam.
Ilia Gyula, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
20 Kiss János, ág. h. ev. Sárszentlőrincz, Tolnam.
Koncz Rezső ref. Bakonynána, Veszprémm.
Krausz Ernő, izr. Bonyhád, Tolnam.
Kroh Ede, ág. h. ev. Magyarboly, Baranyam.
Lang János, ág. h. ev. Kalaznó, Tolnam.

Lackner Ernő, ism., ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Lágler Sándor, r. kath. Bonyhádvarasd, Tolnam.
Lengyel László, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Liffa László, ism., ág. h. ev. Budapest.
Lutz Ferencz, r. kath. Lippó, Baranyam.
Matthesz Pál, ág. h. ev. Györköny, Tolnam.
Mocsáry László, ism., r. kath. Kárász, Baranyam.
Molnár Sándor, r. kath. Gyulaj, Tolnam.
Müller László, ref. Bonyhád, Tolnam.
Müller György, ág. h. ev. Izmény, Tolnam.
Muszti Jenő, r. kath. Nagykozár, Baranyam.
Németh Kálmán, r. kath. Tamási, Tolnam.
Oravecz Lajos, r. kath. Bátaapáti, Tolnam.
Palikó Béla, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
Péterfi Imre, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Péter János, ág. h. ev. Börzsöny, Tolnam.
Pfeffer Sándor, r. kath. Váralja, Tolnam.
Rapp Henrik, ág. h. ev. Kéty, Tolnam.
Reich Ede, ág. h. ev. Titel, Bácsbodrogm.
Reidl Sebestyén, ág. h. ev. Somogydöröcske.
Rigl József, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
Ritzel János, ág. h. ev. Börzsöny, Tolnam.
Schlaghammer Géza, r. kath. Baracs, Fejérm.
Schwarcz Andor, izr. Lengyel, Tolnam.
Schwarcz Elek, izr. Bonyhád, Tolnam.
Schäffer Andor, izr. Bonyhád, Tolnam.
Scherer József, ág. h. ev. Budapest.
Schmidt Sándor, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
Schultheisz János, ism., ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Spiesz Gyula, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Studer Ádám, ism., r. kath. Bonyhád, Tolnam.
Stolczenbach Kálmán, ág. h. ev. Kisdorog, Tolnam.
Szabó Béla, r. kath. Koppányszántó, Tolnam.
Térmeg Sándor, ref. Pálfa, Tolnam.
Tóth József, r. kath. Koppányszántó, Tolnam.

60 Velis József, r. kath. Baracs, Fejérm.
Vogel Jenő, r. kath. Tamási, Tolnam.
Vujcsics Dusán, gör. kel. Dunaszekcső, Baranyam.
Wickert Péter, ág. h. ev. Kalaznó, Tolnam.
64 Zach József, r. kath. Szalatnak, Baranyam.

Kimaradtak :

Geisz Ferencz, r. kath. Bonyhád, Tolnam.
März Konrád, ism., ág. h. ev. Börzsöny, Tolnam.
Zich Henrik, baptista. Bonyhád, Tolnam.

II. osztály.

1 Apáthy Elemér, ism., róm. kath. Döbrököz, Tolnam.
Aumann Henrik, ág. h. ev. Ecsény, Somogym.
Beke Lajos, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Belák János, ág. h. ev. Tamási, Tolnam.
5 Béldi Béla, ág. h. ev Sárbogárd, Fehérm.
Bogyay Gyula, róm. kat. Püspöklak, Baranyam.
Boros László, róm. kath. Németlad, Somogym.
Bottka Bálint, ref. Budapest, Pestm.
Bősz Endre, róm. kath. Szigetvár, Somogym.
10 Braun Bálint, ág. h. ev. Felsőnána, Tolnam.
Fördős Gyula, ág, h. ev. Fácánkert p., Tolnam.
Frey János, ág. h. ev. Somogyszill, Somogym.
Goldschmidt Marcel, ism. izr. Bonyhád, Tolnam.
Haffner Lajos, ág. h. ev. Mekényes, Baranyam.
15 Hatz Ottó, ág. h. ev. Branjevó, Bosznia.
Hecker János, ág. h. ev. Kaposszekcső. Baranyam.
Héra Gábor, ág. h. ev. Váralja, Tolnam.
Hirschfeld Márk, izr. Bonyhád, Tolnam.
Hirschl Félix, izr. Krizevac (Kőrös) Belovárm.
20 Keglevich József, róm. kath. Kovácsi, Tolnam.
Kircz Ferenc, róm. kath. Tevel, Tolnam.
Konkoly Thege Gyula, ism. róm. kath. Bonyhád, Tolnam

Kovács István, ág. h, ev. Bátaszék, Tolnam.
Kőnig Henrik, ág. h. ev. Csikóstőttős, Baranyam.
Krug Márton, róm. kath. Tevel, Tolnam.
Langhoffer János, ág. h. ev. Kiszács, Bácsbodrogm.
Lőwinger Mór, izr. Kisvaszar, Baranyam.
Lukács István, ág. h. ev. Nagybábony, Somogym.
Mühl Henrik. ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Müller István, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Nevrly Adolf; róm. kath. Sodolovce, Szerémm.
Novotny Lajos, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Perényi Tibor, róm. kath. Szászvár, Baranyam.
Pirkner Miklós, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Prosbik András. róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Purt Gusztáv, ág. h. ev. Ág, Baranyam.
Purt Károly, ág. h. ev. Ág. Baranyam.
Schmidt János, ism. ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Schrammel Pál, ág. h. ev. Tiszakálmánfalva. Bácsbodrogm.
Sembery László, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Sonnenfeld Andor, izr. Szilas-Balhás, Veszprémm.
Strohmeier István, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Szakály István, róm. kath. Értény, Tolnam.
Szeiler Mihály, ism. ág. h. ev. Bátaapáti, Tolnam.
Székely László, ág. h. ev. Lajos-Komárom, Veszprémm.
Till János, róm. kath. Hidas-Bonyhád, Tolnam.
Wenhardt Béla, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.

Kimaradtak;

Ádám Jakab, ág. h. ev. Csikóstöttős, Baranyam.
Bandel Henrik, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Dessaules Ottó, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Fischer Manó, izr. Bonyhád, Tolnam.
Kirchner Ádám, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Ritzel Frigyes, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Schäffer Jenő, izr. Bonyhád, Tolnam.

Magántanuló:

Friedsam Mária, róm. kath. Máza, Tolnam.

III. osztály.

Bassola Antal Zoltán, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Becht Károly, ág. h. ev. Mekényes, Baranyam.
Belák Sándor, ág. h. ev. Tamási, Tolnam.
Bévárdy Rezső, ref. Várkony, Baranyam.
Böröcz István, ref. Nagydorog, Tolnam.
Fürst Ödön, izr. Ivánbattyán, Baranyam.
Gaál Elemér, ág. h. ev. Mezőkomárom, Veszprémm.
Gábor Mátyás, róm. kath. Ozora, Tolnam.
Genersich Andor, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Götz János, ág. h. ev. Ráckozár, Baranyam.
Gősi Pál, ág. h. ev. Sárszentlőrinc, Tolnam.
Gyulai István, ref. Kalocsa, Pestm.
Hauk Dezső, róm. kath. Baranyakisfalud, Baranyam.
Hofmann Ernő, ág. h. ev. Kaposszekcső, Baranyam.
Holländer Arthur, izr. Bonyhád, Tolnam.
Holländer Árpád, izr. Bonyhád, Tolnam.
Kneppó Jenő, ág. h. ev. Kispest, Pestm.
Kniesz György, ág. h. ev. Bikal, Baranyam.
Kocsis Lajos, ág h. ev. Nagyszokoly, Tolnam.
Kordkovich Rezső, róm. kath. Fadd, Tolnam.
Küszter János, ág. h. ev. Ráckozár, Baranyam.
Lafferton Károly, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Lahovszky Radó, róm. kath. Dolnji-Miholjac, Verőcem.
Lenaz Péter, róm. kath. Fiume.
Link János, róm. kath. Újdombóvár, Tolnam.
Lötz János, ág. h. ev. Kaposszekcső, Baranyam.
Lőwy Arthur, izr. Görbő, Tolnam.
Lőwy Jenő, izr. Görbő, Tolnam.
Meis.ter Frigyes, ág. h. ev. Rákosszentmihály, Pestm.
Miszlai György, ág. h. ev. Sárszentlőrinc, Tolnam.
Mosberger Keresztély, ág. h. ev. Lajos-Komárom, Veszprémm.
Nahoczky Endre, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Papp János, róm. kath. Kisújbánya, Baranyam.

Paul Henrik, ág. h. ev. Hant, Tolnam.
Pesics János, gör. kel. Beremend, Baranyam.
Pécsvárady József, ref. Decs, Tolnam.
Péterman Ádám, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Préger József, izr. Bonyhád, Tolnam.
Reinstein Ignác, izr. Versend, Baranyam.
Rumsauer Ede, róm. kath. Szederkény, Baranyam.
Ruppert János, ág. h. ev. Miszla, Tolnam.
Sajó Dezső, izr. Bonyhád, Tolnam.
Schwarz Dezső, izr. Pelvárd, Baranyam.
Schwarczer Aladár, róm. kath. Kémes, Baranyam.
Schwarczer István, róm. kath. Kémes, Baranyam.
Szabó János, ág. h. ev. Izmény, Tolnam.
Szabó Zoltán, róm. kath. Koppányszántó, Tolnam.
Szepessy Géza, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Szohl Frigyes, ág. h. ev. Ujsové, Bácsbodrogm.
Trapp József, ism., róm. kath. Köblény, Baranyam.
Vitkovics Pál, róm. kath. Gyulaj, Tolnam.
Wickert Károly, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Zavaros Béla, róm. kath. Kölesd, Tolnam.

Magántanuló:

Lamperter Győző, róm. kath. Pusztaszabolcs, Fehérm.

IV. osztály.

Barkóczi István, róm. kath. Gyulaj, Tolnam.
Beke Andor, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Bekker János, ág. h. ev Paks, Tolnam.
Deutsch Imre, izr. Herczegfalva, Fejérm.
Davidovics József, izr. Bonyhád, Tolnam.
Diczendy Béla, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Duka Ferenc, ág. h. ev. Budapest.
Fábián Zoltán, ev. ref. Vörösmart, Baranyam.
Fleischer Frigyes, ág. h. ev. Lepsény, Veszprémm.

Frank János, ág. h. ev., Keszőhidegkut, Tolnam.
Friml Antal, róm. kath., Ipolyság, Hontm.
Gasz Antal, róm. kath., Vékény Baranyam.
Greuling János, ism., ág. h. ev., Tiszaistvánfalva, Bácsm.
Haffner Imre, ág. h. ev., Mekényes, Baranyam.
Höning Konrád, ág. h. ev., Kistormás, Tolnam.
Illés Ferenc, róm. kath., Simontornya, Tolnam.
Kacskovics Jenő, róm. kath, Abaliget, Baranyam.
Kondor János, ref., Sepse, Baranyam.
Kovács Jenő, ism., ág. h. ev., Öcsény, Tolnam.
Lamann György, ág. h. ev., Magyaratád, Somogym.
Lelbach István, ág. h. ev., Szabadka, Bácsm.
Limbacher Zoltán, ág. h. ev., Bonyhád, Tolnam.
Litzmann Lajos, izr., Bonyhád, Tolnam.
Meister Antal, ág. h. ev., Rákosszentmihály, Pestm.
Mozer János, róm. kath, Hőgyész, Tolnam.
Muszti Géza, róm. kath., Nagykozár, Baranyam.
Müller István, róm. kath., Kárász, Baranyam.
Németh Gábor, róm. kath., Fáczánkert, Tolnam.
Ott Béla, ág. h. ev., Ókér, Bácsm.
Ott Oszkár, ág. h. ev., Ókér, Bácsm.
Pál István, róm. kath., Vásárosdombó, Baranyam.
Péter Ádám, ág. h. ev., Bonyhád, Tolnam.
Pirkner László, róm. kath., Bonyhád, Tolnam.
Précsényi László, ref., Pálfa, Tolnam.
Reitinger Henrik ág. h. ev., Csikóstöttös, Baranyam.
Roth Béla, ág. h. ev., Szekszárd, Tolnam.
Sass Jenő, róm. kath., Szederkény, Baranyam.
Simon István, ref., Decs, Tolnam.
Somogyi Dénes, ism. róm. kath., Börzsöny, Tolnam.
Sonnenfeld Sándor, izr., Szilasbalhás, Veszprémm.
Szakács Imre, ref., Mórágy, Tolnam.
Szuprics Jenő, róm. kath., Gerjen, Tolnam.
Tausz János, ág. h. ev., Ujsové, Bácsm.
Trapp Lajos, róm. kath., Sepse, Baranyam.

Vágó László, izr., Siklós, Baranyam.
Valis Jenő, róm. kath., Bonyhád, Tolnam.
Végh István, ism., róm. kath., Felsőireg, Tolnam.
Vukalovits Géza, róm. kath., Bonyhád, Tolnam.
Wanschura Jenő, róm. kath., Szászvár, Baranyam.
Wiesner János, ág. h. ev., Mekényes, Baranyam.

Kimaradtak:

Csépán Elemér, ref., Bellye, Baranyam.
Horváth Géza, róm. kath., Bonyhád, Tolnam.

V. osztály.

Bucski János, ág. h. ev., Somogyszil, Somogym.
Csiba Lajos, ref., Kölesd, Tolnam.
Denk Lajos, róm. kath., Paks, Tolnam.
Dobrovich Kálmán, ism. róm. kath., Nagydorog, Tolnam.
Fleischer Gyula, ág. h. ev., Lepcsény, Fehérm.
Gaszner János, róm. kath., Bátaszék, Tolnam.
Genersich Béla, ism., ág. h. ev., Vágapátfalva, Trencsénm.
Gojkovics Vladimir, gör. kel., Siklós, Baranyam.
Gubicza Imre, róm. kath., Felsőireg, Tolnam.
Halasi György, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Hauk Jenő, róm. kath. Baranyakisfalud, Baranyam.
Hoff Károly, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Keller József, róm. kath. Bonyhádvarasd, Tolnam.
Kneppó Dezső, ág. h. ev. Radvány, Zólyomm.
Kovjanics Sándor, gör. kel. Rácztöttös, Baranyam.
Kretschmann Henrik, ág. h. ev. Keszőhidegkut, Tolnam.
Lehoczky János, ism., ág. h. ev. Tótkomlós, Békésm.
Leibach János, ág. h. ev. Szabadka, Bácsmegye.
Lévay Dezső, róm. kath. Pécsvárad, Baranyam.
Müller Konrád, ref. Gyönk, Tolnam.
Müller Lajos, ág. h. ev. Sárpilis, Tolnam.
Nahoczky Géza, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.

Nozdroviczky Ferenc, róm. kath. Gyönk, Tolnam.
Pazsitzky István, ág. h. ev. Tamási, Tolnam.
Rácz József, róm. kath Szekszárd, Tolnam.
Reidl Péter, ref. Ujsové, Bácsbodrogm.
Sajó Sándor, izr. Bonyhád, Tolnam.
Schmidt János, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Schrauth Konrád, ág. h. ev. Nagyhajmás, Baranyam.
Steiner Sándor, izr. Szalatnak, Baranyam.
Strohmayer Ádám, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Szabácsy Dezső, ref., Váralja, Tolnam.
Szász István, ref. Szekszárd, Tolnam.
Szeifert János, ág. h. ev. Hidas, Baranyam.
Szuprics György, róm. kath. Gerjen, Tolnam.
Szücs Géza, ism., róm. kath. Udvari, Tolnam.
Társchitz Henrik, ág. h. ev. Somogyszill, Somogym.
Takács Imre, róm. kath. Gyönk, Tolnam.
Takács Nándor, róm. kath., Gyönk, Tolnam.
Támer Sándor, róm. kath. Cinkota, Pestm.
Wickert Lajos, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Wolf Dénes, izr. Bonyhád, Tolnam.
Zavaros Elemér, róm. kath. Kölesd, Tolnam.

Magántanulók:

Laki Ilona, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Müller Márta, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Pollák Blanka, izr. Bonyhád, Tolnam.
Szász Ilona, izr. Tokaj, Zemplénm.

Kimaradtak:

Kovács Imre, róm. kath. Karád, Somogym.
Linka Antal, róm kath. Dunaföldvár, Tolnam.
Palikó Gyula, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Straicher Benő, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.

VI. osztály.

Andrics Arzén, gör. kel. Majs, Baranyam.
Balogh György, róm. kath. Nagydorog, Tolnam.
Beöthy Pál, ism., róm kath. Veszprém, Veszprémm.
Fehérváry János, róm. kath. Ozora, Tolnam.
Friedrich Lajos, ism., ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Gál István, ref. Rinyaszentkirály, Somogym.
Gyalog László, ág. h. ev. Sárszentlőrinc, Tolnam.
Haffner Vilmos, ág. h. ev. Mekényes, Baranyam.
Honig József, izr. Mágocs, Baranyam.
Horváth Béla, ág. h. ev. Uzdborjád, Tolnam.
Hölczl Dezső, ág. h. ev. Felsőnána, Tolnam.
Hukker Tibor, róm. kath. Szalatnak, Baranyam.
Kiss Lajos, ág. h. ev. Sárszentlőrinc, Tolnam.
Langhoffer Károly, ág. h. ev. Kiszács, Bácsbodrogm.
László Gyula, unitárius, Sárbogárd, Fehérm.
Mihály Ferenc, róm. kath. Tata, Komáromm.
Müller György, ág. h. ev. Sárpilis, Tolnam.
Németh Gyula, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Röder Károly, ág. h. ev. Cservenka, Bácsbodrogm.
Schrammel Károly, ág. h. ev. Tiszakálmánfalva, Bácsb.-m.
Schmidt Béla, róm. kath. Gyönk, Tolnam.
Schmitzer Ferenc, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Szuprics Vendel, róm. kath. Gerjen, Tolnam.
Tomka József, ism., ág. h. ev. Györköny, Tolnam.
Ugrósdy László, róm. kath. Kisdorog, Tolnam.
Zavaros Tibor, róm. kath. Kölesd, Tolnam.

Kimaradtak:

Benedek István, ág. h. ev. Kölesd, Tolnam.
Menhardt László, ág. h. ev. Tiszakálmánfalva, Bácsbodrogm.

Magántanulók:

Müller Erzsébet, ref. Sárpilis, Tolnam.
Wolf Rózsika, izr. Bonyhád, Tolnam.

VII. osztály.

Albán Ede, róm. kath. Szakadát, Tolnam.
Appel András, ág h. ev Tékes, Baranyam.
Bálint Ambrus, ref. Nagydorog, Tolna m.
Biczó Rezső, ref. Berend, Baranya m.
Bokor Vilmos, izr. Bonyhád, Tolnam.
Deutsch J. István, izr. Herczegfalva, Fehérm.
Döme István, ref. Paks, Tolnam.
Dránovics Pál, ref. Gyönk, Tolnam.
Farkas Zsigmond, izr. Bátaszék, Tolnam.
Gruics György, gör. kel. Kácsfalu, Baranyam.
Gutman Mór, izr. Decs, Tolnam.
Haiser János, ág. h. ev. Szárazd, Tolnam.
Hammer József, ág. h. ev. Sopron, Sopronm.
Holländer Hugó, izr. Bonyhád, Tolnam.
Hónig Miksa, izr. Kisvejke, Tolnam.
Hölczl Antal, ág. h. ev. Felsőnána, Tolnam.
Komáromy Ferenc, ref. Zombor, Bácsbodrogm.
Miller Ferenc, róm. kath. Nágócs, Somogym.
Reisz János, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Rück Henrik, ág. h. ev. Izmény, Tolnam.
Schmidt István, róm. kath. Buzsák, Somogym.
Schwetz Tibor, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Vaitsch István, róm, kath. Bonyhád, Tolnam.
Zathureczky István, ág. h. ev. Apátvarasdtelep, Baranyam.

VIII. osztály.

Balogh Lajos, róm, kath. Nagydorog, Tolnam.
Bániczki István, ág. h. ev. Sárszentlőrincz, Tolnam.
Beke Dezső, ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Fekete Géza, róm. kath. Székesfehérvár, Fehérm.
Herger Nándor, róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Hoffmann Imre, ág. h. ev. Jánosmajor, Tolnam.
Kring Béla, ág. h. ev. Györköny, Tolnam

Laky Zoltán ág. h. ev. Bonyhád, Tolnam.
Marosi Gyula, róm. kath. Mohács, Baranyam.
Máté Károly, róm. kath. Bátaszék, Baranyam.
Pető Kálmán, ág. h. ev. Gyönk, Tolnam.
Radácsy Ede. róm. kath. Bonyhád, Tolnam.
Radojcsics Nemanya, gör. kel. Dunaszekcső, Baranyam.
Schmidt Géza, róm. kath. Gyönk, Tolnam.
Schrammel Endre, ág. h. ev. Tiszakálmántalva, Bácsbodrogm.
Stadler Imre, róm. kath. Gulács, Zalam.
Stróbl Pál, ág. h. ev. Lajoskomárom, Veszprémm.

Magántanuló:

Heissler Ilonka, róm. kath, Bonyhád, Tolnam.

VIII.

Könyvtár, szertárak, butorzat.

A könyvtár gyarapodása.

A) Vétel utján:

a) Folyóiratok:

Akadémiai kiadványok	20·10 kor.
Budapesti Szemle	24·20 »
Magyar Paedagogia	10·10 »
Tanáregyesületi Közlöny	8·10 »
Lehrproben und Lehrgänge	12·60 »
Neue Jahrbücher	36·— »
Paedagogiai könyvtár	3·10 »
Magyar Nyelvőr	12·10 »
Irodalomtörténeti közlemények	10·10 »
Irodalomtörténet	10·10 »
Philológiai Közlöny	12·10 »
Századok	10·10 »
Ev. őrálló	12·10 »
Magyar Figyelő	24·— »
Uránia	10·10 »
Művészet	20·10 »
Nyelvtudomány	6·— »
Ethnographia	10·10 »
Természettudományi Társulat kiadványa	30·10 »
Tornaügy	6·— »
Ev. Népiskola	8·10 »
Történeti Szemle	10·10 »

b) Könyvek:

Adorján Andor: A rokokó század	6·— kor.
Benedetto Croce-Kiss Ernő: Esztetika	16·— »
Cholnoky Jenő: A jégvilág	6·— »
Darnay Kálmán: Gisimár	4·— »
Foerster-Bellagh: Iskola és Jellem	8·— »
Kajlós (Keller) Imre: Dr. Bőhm Károly élete és müvei 3 K.	40·— »
Malonyay Dezső: Az akt	6·— »
Stein Aurél: Romvárosok Ázsia sivatagjain	12·— »
Századok legendái I. évfolyam	55·— »
Szelényi Ödön: Modern vallástudomány	2·30 »
	155·30 kor.

B) Ajándék;

Hivatalos Közlöny	(Min. aj.)
Néptanitók Lapja	» »
Herkules	» »
Magyar Nyelv	» »
Révai Lexikon 7—9.	» »
Iparpályamutató	» »

Wallentinyi Dezső: Ferenczy István levelei (Rimaszombat r. t. v. aj.)
Politikai Magyarország 2 kt. (Gyalog István aj.)
Rotteck: Weltgeschichte 6 kt. (özv. Szentiványi Miklósné aj.)

Shakspere: Dramatische Werke 8 kt.	»	»	»
Ernst Ortlepp: Nachträge 4 kt.	»	»	»
Lewes: Goethes Leben u. Werke 2.	»	»	»
Jánossy Gábor: Kosuth Lajos	»	»	»
Kölcsey Ferenc Naplója	»	»	»
Kölcsey Ferenc Minden munkái 5 kt.	»	»	»
Linberger: Geschichte des Evangeliums 1 kt.		»	»
Erdős Renée: János tanitvány	»	»	»
Hermes: Geschichte der neuesten Zeit 4 kt.		»	»

(1 kt. hiányzik)

Koritsánszky Ottó: Uti tarisznyámból (Szerző aj.)
Sebestyén József: Báthori Erzsébet (Fekete Géza úr aj.)
Fodor Árpád: A madarak és fák napjáról szóló III. évkönyv. (Állatvédő Egy. aj.)
Imre Sándor: A magyar nyelv és nyelvtud. rövid tört. I. (Imre József és Lajos aj.)
A besztercebányai tankerület III. Igazgatói értek. (Kiadók aj.)
Chrenóczy Nagy József dr.: A madár (Kiadó aj.)
Gedeon et Lánczy: Positiones ex universo jure privato (Rózsa Sándor aj.)
Ibsen: Peer Gynt; — Sophokles: Elektra; — II. Rákóci Ferenc levelei (Dr. Eibach Kornél ajándéka).

Az ifjusági könyvtár gyarapodása az 1913/14. évben.

I. Vétel utján:

Forradalom és császárság 3 k.	7·20 kor.
Dr. Vajda Gyula: Ünnepi versek	4.80 »
	12·— kor.

Nagyobb vételt a szünet alatt a jövő tanév használatára fogunk eszközölni.

II. Ajándék utján:

Deutsch-Magyarisches Lexicon Min. aj.	6·— »
Krudy Gyula: Ifjuság	4·— »
Arany-Zichy Album	5.— »
Gái István: Judith (Szerző aj.)	2·— »
Toncs G.: Mikes Kelemen (Horváth B. VI. o. t.)	2·60 »
Váradi Antal: Legendák	3·— »
Koritsánszky: Uti tarisznyámból (Szerző aj.)	3·— »
Dr. Csák: Szép Balaton mellől (Szerző aj.)	2·— »
Sági: Keszthely (Szerző aj.)	2·20 »
Iskolai alkalmi beszédek	—·80 »
	30·60 kor.
Ez évi szerezmény	42·60 »
Régi szerezmény	2718·28 »
Összesen	2760·88 kor.

Classika-Filologiai szertár.

1. Kalmár-féle képek	104·75	kor.
2. 22 kép berámázása	59·20	»
3. Régi beszerzés	622·46	»
Összesen	786·41	kor

Természetrajzi szertár gyarapodása.

I. Ajándék utján:

1 kitömött csonttollu madár. Rácz József rendőrkapitány ur ajándéka	5·—	kor.
1 kitömött szürke gém, a Zavaros fiuk ajándéka	15·—	»

II. Vétel utján:

Az anyarozs fejlődése	14·—	»
Az üszöggomba fejlődése	10·—	»
A rozsda gomba fejlődése	10·—	»
Rovarevő növények	40·—	»
2 drb. stereoscop	18·—	»
70 kép	70·—	»
12 kép berámázása	24·—	»
Összesen	206·—	kor.
Régi felszerelés értéke	6760·50	»
Összesen	6966·50	kor.

Földrajzi szertár gyarapodása.

Magyarország hegy és vizrajzi térképe	12·—	kor.
» politikai térképe	17·—	»
Összesen	29·—	kor.
Régi beszerzés	875·—	»
Összesen	904·—	kor.

Fizikai szertár.

Javitásra forditottunk 67 koronát.
Állomány 612 drb. értéke 15756 kor.

Rajzszertár.

Vétel utján:

1.,	2 drb.	négyzetes lemez	3·— kor.
2.,	2 »	koczka	5·60 »
3.,	2 »	négyzetes alapú hasáb	5·60 »
4.,	2 »	koczka, kivágással	5·60 »
5.,	1 »	hasáb	3·— »
6.,	1 »	henger	5·— »
7.,	2 »	henger	5·60 »
8.,	2 »	gúla	10·— »
9.,	1 »	kúp	5·— »
10.,	1 »	háromszögalapu hasáb	5·— »
11.,	2 »	koczka, félkörü kivágással	7·— »
12.,	1 »	háromszögalapu hasáb	2·80 »
13.,	1 »	kézi létra	1·— »
14.,	1 »	deszkakerités	2 50 »
15.,	1 »	villa	1·— »
16.,	1 »	gereblye	1·— »
17.,	1 »	vizipad	2·20 »
18.,	1 »	magyar szék	1·80 »
19.,	1 »	zsámoly	1·50 »
20.,	1 »	léczkapú	1·80 »
21.,	1 gyüjt.	tájkép tükrözéssel (7 drb.)	5·— »
22.,	szállitás		4·— »
			85·— kor.

Ajándék utján:

23.,	1 drb.	utszéli kereszt	1·50 kor.
24.,	1 »	» stació	3·— »
25.,	1 »	malterhordó	3·50 »
26.,	1 »	galambducz	2·50 »
27.,	1 »	disznoól libaóllal	12·50 »
28.,	1 »	tintatartó	1·40 »
		Átvitel:	24·40 kor.

	Áthozat:	24·40 kor.
29., 1 drb.	virágváza	1·— »
30., 1 »	virágváza	—·80 »
31., 1 »	tojáskészlet	—·80 »
32., 1 »	gyufatartó	—·20 »
33., 1 »	virágváza	—·50 »
	Összesen:	112·70 kor.
	Régi beszerzések	1831·24 »
	Összes érték:	1943·94 kor.

Tornaszertár.

A szertár értéke a mult évben:		2982·24 kor.
F. évi beszerzések:		
1., 5 szakasz svédlétra á 32 kor.		160·— »
1 drb. tornapad		30·— »
4 » ugrózsámoly á 20 kor.		80·— »
Ezen felsorolt szerek szállitása		18·36 »
2., Egy öltöző fülke		25·60 »
	Összesen:	3296·20 kor.

Butor.

Butorzat változatlan, értéke 20245 kor.

IX.

Tanulmányi kirándulások.

Ma, — amikor minden paedagógus tisztában van azzal, hogy nemcsak az a hasznos tudás, amit a növendék az iskolában könyvből betanul, hanem sokszor fontosabb az, amit egy kellemes kirándulás kapcsán játszva megismer — nem lehet a tanulmányi kirándulások értékét leszállítani, azokat kéjutazásoknak avagy pláne az iskolából való fugálásoknak minősíteni. Azok a képek, melyek a fogékony gyermeki lélekbe egy ilyen tanulmányi kirándulás kapcsán belevésődnek, legkésőbb öregkoráig is megmaradnak és ezek nagy értékűek, mert az illetők életében — látva mindenütt a munkát, a pontos kötelességteljesítést, a haladást — döntő fordulatot képeznek.

Ezeket tartottuk mi is szem előtt, mikor hosszu sikertelen kisérletezés után az idei tanévben két kirándulást is rendezhettünk. Az elsőt Baja, Mohács, Délbaranya és Pécsre rendeztük. Résztvett 45 tanuló 3 tanár vezetésével

Október 1-én gyülekeztünk a községháza előtt, ahonnan egyesek áldozatkészsége folytán kocsikon mehettünk ki a messze fekvő állomásra.

Ezen a napon megnéztük Baját. — Éber Sándor állami tanítókép. tanár vezetése mellett megtekintettük az áll. tanítóképzőt, ennek internátusát, egyes tantermeit, conviktusát, azután a piarista rendház refektóriumában vezetőnk egy falfestményét, ahol is szakszerüen megmagyarázta a falfestést al fresko és al secco. Ezután kivonultunk a Szinger-féle gyufagyárba, utközben megnéztük Tóth Kálmán szobrát. A gyufagyárban a tulajdonos maga kalauzolt bennünket és szivesen

mutatta be a gyufagyártásnak egymásutánját és a gépek pontos működését. Érdekes volt látni, mint lesz a nagy fatönkökből az igénytelen szálú gyújtó és mily emberi ügyességet meghaladó pontossággal és gyorsasággal dolgoznak az ember konstruálta gépek. Itt az ember már csak a gépet szolgálja, itt a gép többet tud, mint az ember. Tanulmányoztuk még egy jónevü harangöntő műhelyében a harangöntést. Egyik előkelő vendéglőben jól megebédelvén elindultunk, hogy a 2 órakor induló hajóra jussunk, mellyel Mohácsra akartunk menni. A hajón elhelyezkedve kellemes időben tettük meg utunkat Mohácsig. Megérkezésünkkor az állami polgári fiúiskola egész tantestülete és a ref. lelkész fogadott bennünket. Csomagjainkat szállásunkra lerakva, elindultunk, hogy II. Lajos király emlékét megnézzük a Csele (Gelej) patak mellett. A Csele patak hidján megpihentünk. A meglehetősen elhanyagolt emlék mellett elénekeltük a Hymnust és azután a csatatérre igyekeztünk, de miután ránk sötétedett, ezen tervünkről le kellett mondanunk és szállásunkra tértünk.

Október 2-án korán reggel tovább utaztunk, hogy Baranyamegyének az úgynevezett ördög szántotta hegyére a keleti lejtőjén felmásszunk, hogy azután a déli oldalán leereszkedjünk Nagyharsányba. A kopár sziklákon vigan szökdelve igyekezett fel az ifjúság, el se vették a Villánytól idáig való gyaloglást. A 442 m. magas csúcsnál várt Tokaji József n.-harsányi főtanító, ki Nagyharsányba érkezésünkkor vendégszerető házánál az ifjúsággal megkóstoltatta a hegy levét édes must alakjában.

Némi pihenő után jókedvűen kisétáltunk a vonathoz, hogy a Schaumburg-Lippe herceg őfensége beremendi cementgyárát tanulmányozzuk. Megérkezve Beremendre Mundhenke igazgató úr szivélyesen fogadott, csoportokba osztotta az ifjuságot és minden csoport mellé vezetőt adván, körülsétáltunk a gyárban. A mi figyelmünket megragadta e gyárban az, hogy minden automatikusan megy, a gépek fűtésétől a kész cement zsákolásáig és pontos leméréséig. E nagy üzemben, a kőtörőket nem számítva talán csak 20 ember dolgozik. Itt látható, hogyan szorítja ki a pontosan dolgozó gép a lustálkodó embert. A cementhez való nyersanyagot a közelfekvő beremendi dombból nyerik és azt drótkötélpályán hozzák a gyárba, itt némi víz

hozzáadásával megőrlik, innen a finom pépszerü anyag egy keverőbe kerül, ezután az égetőbe, hogy megint a malomba kerülve, finom porrá őrlik, ahol zsákolják és 50 kgr.-os zsákokban piacra jut. Még az irodában bemutatják nekünk a beremendi gyártmánynak teherpróbáját, úgy húzási, mint nyomási ellenállását, mely után a gyárnak vendégei voltunk ebédre. A gyárvezetőségtől szíves búcsút véve átutazunk Siklósra, hogy ennek várát megnézzük. Körülsétáltunk az elég jó karban tartott vár terasszán, gyönyörködtünk a vidék szépségeiben. Megmutatták még azon szobát is, hol Zsigmond király fogsága idején lakott. A kíváncsiabbak leereszkedtek a kazamatákba is.

Október 3-án átrándultunk Harkányfürdőre, aminek megtekintése, parkjában való séta és fürdőzés után ebédhez ültünk, melyet gróf Benyovszky Móricz magyaros vendégszeretetéből ingyen kaptunk. Délután kirándulásunk utolsó állomására, Pécsre igyekeztünk. Ezen napon még sétát rendeztünk a városban Arnhold Nándor főreáliskolai tanár vezetése mellett. Ekkor néztük meg a francia emléket.

Októker 4-én delelőtt megtekintettük a Zsolnai-gyárat, mely egyedülálló Magyarországon szép és művészi értékekkel biró gyártmányaival; a dohánygyárat, ahol a dohány kiválogatását, vágását, hüvelykészítést és cigaretta töltést ez utóbbiak elcsomagolását is megnéztük. Még ebéd előtt megnéztük a román stilban épült és történelmi nevezetességü székesegyházat, altemplomát, mely alkalommal vezetőnk műtörténelmi magyarázatot tartott ismertetvén a székesegyház történetét és a stilust, melyben épült. Gyönyörködtünk a főhajó, de különösen az oldalkápolnák Lotz és Székely halhatatlan mestereink szép alkotásaiban.

Ebéd után pihentünk, 4 órakor vonatra ültünk és este 10 órakor megint Bonyhádon voltunk. Ismeretekben és tapasztalatokban meggazdagodva tértünk vissza erről a kis kirándulásról.

Az őszi kiránduláson a növendékeknek való szép részvétele arra ösztönözte a tantestületet hogy az 1913/14 tanévben még egy tanulmányi kirándulást rendeztessen és pedig az *Alduná'-ra,* mely úgy idejét, mint pedig látnivalóit tekintve nagyszabásunak mondható. Résztvett 22 növendék 2 tanár vezetésével.

A kiránduló csapat 1914 évi május hó 27-én reggel gyülekezett a gimnázium előcsarnokában, hogy tanulmány utjára elinduljon.

Első nap, vagyis május 27-én Szegedet néztük meg, az ugynevezett „szobrok városát“ Dr. vasadi Balogh György főreálisk. tanár vezetőnk bemutatta az árviz előtti és árviz utáni épületeket s mi bizonyos megilletődéssel néztük azon épületeket, melyeknek lábát a zajgó szőke Tisza mosta hasztalanul mert áradata nem tudta alapjait alámosni, hogy hullámaiba eltemesse. De Szeged szebb lett, mint volt, mert a mit az egyik Tisza, a folyó eltemetett, azt a másik Tisza, az ember feltámasztotta és szebbé, rendezettebbé tette. Fádrusz János által alkotott zseniális szobor hirdeti az ő halhatatlan érdemeit Szeged város történetében. Frappáns hatást gyakorol Vásárhelyi Pál a „Tisza szabályozás Társulat“ főmérnök szobra, ki jobbjának egy határozott gesztusával figyelmezteti az alatta ülő női képmásban allegorizált Szeged népét a Tisza veszedelmére. Alatta ül még a kubikos munkás kifejezésteljes hű képe, ki ezt a nagy munkát végrehajtotta. Mély benyomással távoztunk el ezen két férfiu szobrától, kik közül az egyik Szegedet ujjáteremtette, a másik pedig a Tiszát medrébe szoritotta tehetségével. Láttuk Szeged város hires Kossuth szobrát, mely első volt Magyarországon és abban a helyzetben van megörökitve, amikor a szabadságharc fenséges napjaiban népéhez szól, minek következtében ugyszólván „mindnyájan elmentek.“ Látuk II. Rákózcy Ferenc lovas szobrát amint kalpagjával üdvözli hű kuruc hadseregét, Erzsébet királyné fehér márványból készült bánkodó, a távolba merengő szobrát, Dugonics András Dankó Pista a hires nótaköltő szobrát, Széchenyi szobrát, (mely leleplezés előtt állt), Rapaics Raimund emlékoszlopát és a Tiszaszabályozás egyik mérnőkének emlékobeliszkét, ki a munkálatok alatt itt lelte halálát. Megnéztük Szeged kulturpalotáját, abban a képtárt és egy épen ott rendezett képkiállitást, régiségtárát, néprajzitárát és könyvtárát. Átsétáltunk Új-Szegedre és megnéztük az ott rendezés alatt lévő kertészeti kiállitást.

Május 27-én az 5 órai vonattal folytattuk utunkat Temesvár felé, ahova is este 10 órakor megérkezve, megvacsoráztunk és szállásunkra tértünk a »Dopé«-féle »Turista szálló«-ba, amely szállást Temesvár

szab. kir. városa előzékenységéből ingyen kaptunk. 28-án reggel 9 órakor Lovas Imre főgimn. tanár vezetőnk bemutatta Temesvárt. Kezdtük a gyárvároson. Itt megnéztük a gyárvárosi átmeneti stilban épült »Milleniumi templom«-ot, a Béga csatornán a turbinákat a villamos vasut és villamos világitás áramfejlesztő központját, a meteorologiai központot, ahol a vezető urnő szakszerü előadást tartott növendékeinknek. Innen a gyárudvarba vezetett utunk, ahol is a gyár üzemének megszemlélése után a gyár vezetősége hüsitő söröket szolgáltatott fel nekünk. A gyárvárost és belvárost összekötő parkon áthaladva gyönyörködtünk a várfalak helyén épült szebbnél szebb palotákban. A volt gyárvárosi kapu előtt láttuk Nagypalánka hajdani község Katalin templomának helyét jelző emlékoszlopát, ennek közelében van az áll. főgimnázium és szomszédságában az áll. felsőbb leányiskola. Itt láthattuk még a Vanban rendszerü várnak egy maradványát, mely a katonaságnak raktárul szolgál és igy elkerülte még ezideig a csákányt.

Beljebb haladva már a paloták során, a belvárosban balra látjuk az ugynevezett »Erdélyi kaszárnyá«-t, mely ma tüzérségi laktanya, szintén a várnak egy épülete. Attól nyugatra, de már a Józsefvárosi kapu mellett állott hajdan a »Hunyadiak várkastélya« most is kastély áll a helyén, melyet ugy neveznek, de a Hunyadiak szellemét elfoglalta a kétfejü sasos katonaság. Donjonjával és várszerü kiképzésével még igy is felidézi a Hunyadiak fényes korszakát lelki szemeink előtt. A Józsefvárosi kapuval szemben van a városi szinház renaissance stilü palotája. Láttuk a legrégibb temesvári várnak nyugati kapuját, rajzban egy házon ott, ahol az állott. Elzarándokoltunk a Losonczy térre, ahol Losonczy István Temesvár hős védelmezője elesett. Megnéztük a vármegyeházat, gyüléstermét, ebben Wälder temesvári festőművész azon képét, mikor Őfelsége Temesvárt szabad városnak nyilvánitja és a várfalak lebontását megengedi. Láttuk muzeumát, de a sok értékes anyag kulturpalota hiján még rendezetlen, szerteszét van és tulzsufoltságával raktárszerüséget kölcsönöz neki. Megnéztük a Jenő Főherczeg téren a hadi emléket, melyet az 1849-iki ostromban elesett osztrák katonák emlékére emeltek még az elnyomatás korszakában. Az abszolutizmusból fenn maradt még a »Dikaszterium«, vagyis

a »Temesi bánság« illetőleg »szerb wojwodiná«-nak palotája, de mikorra az elkészült, megszünt az önkényuralom és igy most állami hivatalokat helyeztek el benne.

A Józsefvárosi kapun kihaladva, ahol nem is olyan régen egy pár öl mélységü várárkok voltak zöldséges kerteknek felhasználva, gyönyörübbnél-gyönyörübb paloták emelkednek. Ezek között mindenesetre impozáns hatású a piaristák főgimnáziuma, internátusa és rendháza, egy szabálytalan sokszögre épitve, mesterien és monumentálisan megoldva. Emellett vezet el a temesvár—búziási vonat. Itt láttuk az első szobrot. Szeiler temesvári kereskedő 200000 koronát jótékonycélra hagyományozván, a város gyermek poliklinikát építtetett ezen összegből és ezen emberbaráti intézmény elé állította a kegyes adakozó mellszobrát.

A vasuti töltésnek tulsó oldalán terül el a Sendierpark, melyen áthaladva a Józsefvárosba érünk. Palotasor fogad itt és ezen belül a reform. templom mellett van egy kis románstilü kápolna. Állitólag azon helyen, ahol 1514-ben tüzes trónra ültették Dózsa Györgyöt és tüzes koronát nyomtak a fejére. Ez a kápolna a Mária kápolna. A Józsefváros főképen kereskedő város. Ennek megszemlélésében az idő előrehaladása, de különösen a bekövetkezett esőzés akadályozott meg bennünket. Szállásunkra tértünk.

Május 29-én reggel a 6 órai vonattal folytattuk utunkat Resicabánya felé, hogy Magyarország egyik legnagyobb vasgyártó telepét tanulmányozzuk. 4 órai hosszu séta a kohókban, a légszeszgyárban, a gépgyárban és a hidgyárban sok tanulságos látnivalót nyújtott. A folyékony vasérc forrása, a sistergő és szikrázó tömbök kihengerlése vékony rudacskákra és pántokra, vasuti kerekekre való pántok kovácsolása egy 50 tonnás gőzkalapáccsal és azután millimeternyi pontos kihengerlése, a vasuti kerekek megpántolása, a kerekeknek a tengelyekre való rápréselése hidraulikus nyomással, különböző kaliberü ágyúgolyók öntése, esztergályozása, acéltömbök gyalulása mind oly tanulságos látvány volt, hogy feledhetetlen lesz mindazok részére, kik a vasnak átalakulását a kohóktól végig megfigyelhették. Észre se vettük, hogy elmult az idő és mi szivélyes búcsút véve vezetőnktől hazamentünk, hogy aznapi fáradalmainkat kipihenjük.

Május 30-án reggel továbbmentünk, hogy a látványosságok legszebbikéhez elérkezzünk. Utközben Oraviczabányán megebédeltünk és este 6 óra 30 perckor Báziásra érkeztünk. Viszontláttuk a Dunát, melyen Bajánál átjöttünk és üdvözöltük mint régi ismerősünket ebben az idegen világban.

Május 31-én délelőtt a Dunaparton sétálgattunk, hegyet másztunk, míg hajónk megérkezett. 10 órakor felszálltunk a hajóra, elhelyezkedtünk és vártuk a hajó indulását. De ez még bevárta a temesvári vonatot. Ennek befutása után, lévén pünkösd vasárnapja, oly rengeteg utas szállt fel a hajóra, hogy minden talpalatnyi hely el volt foglalva. Különösen sok iskola ragadta meg az alkalmat, hogy növendékeinek Magyarország ezen szép vidékét bemutassa. A természet e csodás tájának leírásába nem is fogok, csak a látottak felsorolására szoritkozom. Mindjárt a moldovai sziget végén három látnivaló is van; a Duna habjaiból kiemelkedő Babakáj szikla, a magyar parton László vára, a szerb parton pedig Arany János »Rozgonyiné« ja révén ismeretes Galambócz vára. Ezektől valamivel lejebb van elhelyezve Baross miniszter a Kazán és Vaskapu szoros szabályozójának az emléktáblája. Jobbról-balról égbe törő sziklák váltakozva egy buja vegetacioju völggyel. A magyar parton pedig a Duna folyásával majdnem mindenütt párhuzamosan halad a 125 km. hosszuságú Széchenyi-út. Tovább haladva elérkezünk az Izlás a kis és nagy Tachtalia vizesésekhez, melyek mögött a szerb partról a Grében hegyfok szorítja össze a Duna medrét. E fok mögött egyszerre kiszélesedik a Duna, és mintegy tavat képez. Szüricze állomás után a közönség soraiban valami nyugtalanság észlelhető. Mint mikor a méhkast megbolygatják, tompa zsongás-bongás, mozgolódás kezdődik. Az utasok a hajó orrára igyekeznek, hogy szembe és összbenyomásában lássák a bekövetkező természeti szépségeket. Mindjárt elérjük a Kazán szorost. És amint a nagy kazánba behaladunk általános néma csodálat, mely hangot nem lel bámulatának kifejezésére ily hatalmas szépségekkel szemben, lesz úrrá felettünk. De hamar visz a hajó, amit mindnyájan sajnálunk. Még befutunk a Kis Kazánba és ennek végén látjuk még a szerb parton a Traján útjának maradványait és a Traján táblát. Ezek után szétterül a Duna és

előttünk látjuk balra Orsovát egy kellemes völgyben, a Duna közepén Ada-Kaleh-t és hátrább a román határt. Muntyeán collega vezetése mellett átevezünk Ada Kaleh-ra. Megnéztük a mecsetet, mely építésében nem viseli magán a keleti stilust és amint mondják, valamikor keresztény szerzeteseké volt. Megnézzük a belsejét is; ez egy óriási és nagy művészi értékü szőnyeggel van letakarva melyet az ada-kaleh-i törökök az új szultán trónralépése alkalmával ajándékba kaptak. Omladozó vára 3 gyürüs Vanban rendszerü vár volt. Az utcán árúsító törökökkel egy kis üzletet kötünk és tovább igyekszünk, hogy a fenyegető viharral a Dunán ne találkozzunk. Sikerült szerencsésen szárazföldre érnünk, hogy még a Korona kápolnát is megnézzük. De útközben egy nagyobb eső majdnem elmosta tervünket. De szakadó csőben is megnézzük legalább belül, bár környezete is igen szép. A Korona kápolnához közeleső szállásunkra térünk (Stefania-szálló), hogy megszárogassuk magunkat. Eszembe jut a kis cserkészünk (a Fidesz Karcsi), a ki vezetőnk mellé volt beosztva és velünk ázott.

Junius 1-én reggel Herkulesfürdőre utaztunk. Az idő borus. S mikorra Herkulesfürdőre beértünk megered az eső, mely itteni programmunkat elrontotta. Herkulesfürdőt tehát külsőségeiben láthatjuk csak, gyönyörködünk az égbe nyuló sziklákon, a gyönyörü völgyön, melyben a Cserna pataknak szikláról-sziklára rohanó árja lerohan és a hatalmas fürdő épületeken. Délutánra szebb idő lett és igy egy kis kirándulást teszünk a rablóbarlanghoz és villanyostelephez. Utközben meglátjuk a régi Herkulesfürdőt is. Bámulat és félelmes elragadtatás vesz rajtunk erőt, ha a fejünk fölött égbenyuló sziklákat és azok tetején a hatalmas szálfákat megpillantjuk.

De mulik az idő ebédelni kell, hogy a vonathoz jutva Temesvárra visszatérjünk, hogy onnan junius 2-án d. e. haza igyekezzünk.

Gazdag benyomásokkal tértünk haza. A látottak kielégitettek bennünket. Az elszállásolás mindenütt kielégitő, az ellátás mindenütt jó volt.

Mikor pedig befejezésül kedves vezetőinknek, szállásadóinknak, ellátóinknak köszönetet mondok még egyszer, engedjék meg, hogy azt kivánjam, tartsák meg szeretetükben továbbra is az ifjuságot,

hogy még sokszor szolgálhassák áldozatkészségükkel a hazai culturát a magyar ifjuság támogatása által. Különös mély köszönetünk szól Temesvár szab. kir. városnak, amely 3 éjjeli szállást engedélyezett falai között.

Jólesik visszagondolni mindnyájukra, mint régi jó barátokra, tartsanak is meg bennünket jó emlékükben, mint ahogy mi se felejtjük el őket soha.

Az Isten mindnyájukat éltesse!

A viszontlátásra!

X.

Jelentés a „Belmissio-Egyesület“ munkásságáról.

»Belmissio-Egyesület«-ünk, melynek célja az ifjuság öntevékenysége utján szellemi és erkölcsi téren az evangeliumi világosságnak és szeretetnek ápolása, továbbá a hitből fakadó cselekedeteknek gyakorlása a segitő és óvószeretet munkái által, 1913. évi november hó 1-én tartotta alakuló gyülését Genersich Tivadar vallástanár ur vezetése mellett.

Az egyesület tagjai lehetnek mindazok az I—VIII. osztályu evangelikus tanulók, akik a kör céljaira legalább 1 korona tagsági dijat fizetnek. Tagjainak száma 129 volt. Tisztviselői a következők voltak:

titkár: Laki Zoltán VIII. o. t.
jegyző: Kring Béla VIII. o. t.
főpénztáros: Bániczki István VIII. o. t.
alpénztáros: Zathúreczky István VII. o. t.
könyvtáros: Hoffman Imre VIII. o. t.
énekvezető: Kneppó Dezső V. o. t.
számvizsgálók: Beke Dezső VIII., Hammer József VII., Tomka József VI. o. t.

Célja elérésének érdekében az egyesület 3 közgyülést és kéthavonkint összejöveteleket tartott. Az összejöveteleken a kör tagjai énekeltek, imádkoztak, szavaltak, saját szerezményü dolgozatokat olvastak fel.

Céljaink előmozditására szolgál 150 kötetből álló könyvtárunk, továbbá a »Harangszó«, »Ifju évek« és »Ébresztő« cimü vallásos lapok.

A jótékonyságot a kör az idén is gyakorolta. 5 K-t juttatott a torzsai konfirmandus otthonnak, 5 K-t a pozsonyi és 5 K-t az eperjesi theol. otthonra, 5 K-t a pogánymissióra, 10 K-t a paloncai gyülekezetnek és 15 K-t szegény tanulók segélyezésére.

A kör vagyoni állapota a következő :

Tagsági dijakból befolyt	148·80	kor.
Kiadás	69·27	»
Maradvány	79·53	kor.
Az egyesület mult évi vagyona	1504·60	»
Kamat	50·95	»
Tehát a kör vagyona	1635·08	kor.

Laki Zoltán
titkár.

XI.

Jelentés
a „Petőfi-kör 1913|14 évi működéséről.

Körünk az idén is folytatta hasznos munkásságát és igyekezett megvalósítani azt a célt, hogy a tanulmányok által megszerzett általános műveltséget önálló munkásság alapján még gyarapitsa s a vitatkozó és előadó képességet kifejlessze.

Az alakuló gyülés 1913. szept. 10-én volt, mikor vezető tanár úr lelkes és szép szavai után megválasztattak a kör tiszviselői:

Ifjusági elnök lett Beke Dezső VIII. o. t.
főjegyző: Máté Károly VIII. o. t.
aljegyző: Bokor Vilmos VII. o. t.
pénztáros: Stróbl Pál VIII. o. t,
ellenőr: Schrammel Endre VIII. o. t.
főkönyvtáros: Bániczky István VIII. o, t.
alkönyvtárosok: Vaitsch István
és Zathureczky István VII. o. t-k.
háznagy: Marosi Gyula VIII. o. t.
teremőrök: Reisz János VII., Kiss Lajos és Tomka József VI. o, t-k.

E tisztviselők — a teremőrök kivételével — tagjai voltak a tizenkettes bizottságnak, melynek tagjaivá megválasztattak még Schmidt Géza és Laki Zoltán VIII., továbbá Haiszer János VII. o. tanulók.

A tagok száma az év elején 112 volt, de számuk az év végére 106-ra csökkent. Ezek közül 60 rendes és 46 renkivüli tag volt.

Tartott a kör az év folyamán 14 gyülést, mégpedig 11 rendes, 1 rendkivüli, 1 alakuló és egy zárógyülést. E gyüléseken szavalatok, szabadelőadások hangzottak el, dolgozatok olvastattak fel és részesültek birálatban Az elhangzott észrevételek után vezető tanár úr is megtette megjegyzéseit, mire a kör döntött az érdemfokozat felett.

Az elhangzott 17 szavalat közül megbiráltatott 11. Dicséretben nem részesült egy sem, sem elvetésben, méltányoltatott 4, elfogadtatott 7. Szabad előadás volt kettő, mindkettő dicséretben részesült. Irásbeli munka beérkezett 17, melyek közül saját szerzeményü költemény volt 9, műfordítás 4, novella 2, egyéb 2. A költemények közül dicséretben részesült 1, méltánylásban 5, elfogadásban 2, elvetésben 1. A műfordítások közül 3 méltánylást, egy pedig elfogadást kapott. Mindkét novella méltányoltatott.

A kör, hogy a munkakedvet ezáltal is fokozza, több tétel kidolgozására pályázatot hirdetett. A pályázatra a következő dolgozatok érkeztek be :

1. A madárvédelemről. A kör 5 korona jutalomban részesítette. Szerzője Balogh György VI. o. t.

2. A törökvilág a Zrinyiászban. 5 korona jutalomban részesült. Szerzője Waitsch István VII. o. t.

3. A falu jegyzője mint irány regény. 5 korona jutalomban részesült. Szerzője Máté Károly VIII. o. t.

4. Megbocsátás. Eredeti novella. 5 koronával jutalmaztatott. Szerzője Herger Nándor VIII. o. t.

5. Anyámhoz. Saját szerzeményü költemény. 5 koronával jutalmaztatott. Szerzője Marosi Gyula VIII. o. t.

6. Voltaire egy »Dialogue«-jának fordítása »Beszélgetés« cimen. Műfordítás franciából. »Egy evangelikus lelkész« 10 koronás aranyával jutalmaztatott. Fordító : Beke Dezső VIII. o. t.

Egy tizkoronás arannyal jutalmazta ezenkivül a kör Beke Dezső egyik szabadelőadását, ugyancsak tiz korona jutalomban részesült Máté Károly március 15-én felolvasott dolgozata Petőfinek szabadságharci szerepléséről. Kitüzött továbbá a kör 10 koronát a versenyszavalaton győztes szavaló számára, ezt a díjat azonban nem adta ki.

A hazafias érzés ápolására az ifjusági zenekar és énekkar szives közremüködésével, okt. 6-án és márc. 15-én ünnepélyt rendezett a kör a következő programmal:

Okt. 6-án:

1., Himnusz. Énekli az ifjusági vegyeskar.
2., Az aradi pásztor, Agárdi Lászlótól. Szavalja Marosi Gyula VIII. o. t.
3., Alkalmi felolvasás. Irta és felolvassa Beke Dezső VIII. o. t.
4., Az aradi vesztőhelyen. Pósa Lajostól. Szavalja Tomka József VI. o. t.
5., Tizenhárom. Váradi Antaltól. Szavalja Bokor Vilmos VII. o. t
6., Szózat. Közének.

Március 15-én:

1., Himnusz. Közének.
2., Petőfi Sándor szerepe a szabadságharcban. Irta és felolvassa Máté Károly VIII. o. t
3., Vén cigány. Irta Farkas Imre. Szavalja Marosi Gyula VIII. o. t.
4, Kuruc nóták. Előadja az ifj. zenekar.
5., A nővér. Inczédy Lászlótól. Szavalja Kring Béla VIII o. t.
6., Talpra magyar! Énekli az ifj. vegyeskar.

Január 31-én concertet rendezett a kör. A műsor a következő volt:

1., Karének.
2., Melodráma. Zrinyi Ilona nikodémiai lakomája. Szavalja Kring Béla VIII. o. t, zongorán kiséri Fekete Géza VIII. o. t.
3., Ferdinand Domeier: Gavotte de la Cour. Előadja a főgimn. zenekar.
4., Bartalus I. A szatócsok. Előadja a férfi négyes.
5., a) Drdla: Kubelik—Serenade.
b) Hubay Jenő: Op. 27. Poema IV. Hegedün előadja Schmidt Géza VIII. o. t. zongorán kiséri Berde Mancika k. a.
6., Meglepetés.

Az erkölcsi siker mellett elég szép volt a mulatság anyagi sikere is. A tiszta bevétel 147·78 K. volt, melyből 60·78 K. a kör vagyonát gyarapítja.

A tanári kar jóváhagyása mellett körünk ez idén is fenntartotta az olvasókört és előfizetett négy folyóiratra és két napilapra. A naponta 5—6-ig megtartott olvasóórák közkedveltségben állottak és különösen a téli hónapokban szép látogatottságnak örvendtek.

A kör könyvtára ez évben mintegy 25 kötettel gyarapodott. A könyvtárt a tagok gyakran használták, a hetenként kétszer pontosan megtartott könyvtárórákat sűrűn látogatták.

A kör vagyona a mult év végén volt:	992·01	kor.
Egy evangelikus lelkész adománya	10·—	»
A félévi mulatság jövedelme (⅔ rész)	60·78	»
Tagsági dijakból és büntetéspénzekből	250·40	»
Tőkésitett kamat	45·81	»
Összesen	1359·—	kor.

Ezzel szemben kiadott a kör		
Napilapokra és folyóiratokra	79·95	kor.
Előfizetés Mikszáth összes müveire	37·—	»
Egyéb	11·38	»
Jutalmazások	55·—	»
Összesen	183·33	kor.

A kör vagyona tehát 1175 kor. 67 fill.

Beke Dezső
a kör e. i. ifjusági elnöke.

XII.

A „Főgimnáziumi Zenekör“ évi jelentése.

A »Főgimnáziumi Zenekör« 1913. évi szeptember hó 17-én tartotta alakuló gyülését Genersich Tivadar tanárelnök vezetése mellett.

A kör tisztviselői voltak: karmester Schmidt Géza VIII. o. t., háznagy és pénztáros: Schrammel Endre VIII. o. t., jegyző Laki Zoltán VIII. o. t.

A rendes tagok száma volt 18. Idő folyamán belépett 2, kilépett 3 tag. A pártoló tagok száma 34 volt.

A gyakorló órák száma 40 volt. Ezen órákon betanult a kör 24 darabot. Ezek között van 2 induló, 2 operettrészlet, 1 operarészlet, 8 magyarnóta, 5 kurucnóta, 3 táncdarab és 3 tornagyakorlat.

A kör a nyilvánosság előtt is szerepelt darabjaival. Az 1913. okt. 6-án tartott ünnepélyen, az 1914. január 31-én rendezett hangversenyen, a márc. 15-iki hazafias ünnepen, a jún 18-án tartott tornavizsgán és jún. 20 án a záróünnepélyen.

Saját alapja javára a kör csekély beléptidij mellett nyilvános zenepróbát tartott 1914. március 29 én.

A nyilvános zenepróba alkalmával felülfizetők fogadják körünk köszönetét. Ugyancsak e helyen mondunk hálás köszönetet Berde Margitka helybeli úrleánynak, ki a január 31-iki hangverseny és a marcius 29-iki zenepróba erkölcsi sikerét közreműködésével nagyban előmozdította.

Körünket látogatásukkal megtisztelte 1914. május 9-én nagyságos Kárpáti Kelemen tankerületi kir. főigazgató úr és május 11-én méltóságos és főtisztelendő Gyurátz Ferenc püspök úr.

A kör vagyoni állapota a következő:

Bevétel	100·18 K
Kiadás	65·40 »
Maradék	34·78 K
A kör mult évi vagyona	347·97 »
A mai vagyon tehát	382·75 K

Laki Zoltán,
a kör e. i. jegyzője.

XIII.

Ifjusági segélyegylet.

Az 1913/14. tanév végén volt az egyesületnek 695 drb könyve 540 korona értékben.

1. A mult évről felhasználható volt 386 drb. könyv 745 K értékben
2. Vásároltunk 83 » könyvet 193 » »

Összesen: 469 drb. könyv 938 K értékben; kiosztottunk 469 darabot 938 korona értékben.

Az egyesület bevételét képezték: a tagsági dijak, a tőkék kamatai, az isk. pénztár 100 korona járuléka és a következő adományok: N. N. 70 K, Raubitschek Izór úr 50 K, Eibach Ödön úr 31·70 K, Fleischmann Lipót úr 100 K, az ifjúság 189·26 K, N. N. 2·80 K.

E bevételekből tankönyvek beszerzésére fordítottunk 193·20, gyógyszertári számlákra 145·80, tandíjra 5 tanuló után 90·—, fürdőzésre 57·20 K-t. A bevételek egy részét az alapszabályok értelmében a tőkéhez csatoltuk, egy része még rendelkezésünkre áll.

Az egyesületi pénztár számadása.

a) Bevétel.

1. Készpénz áthozatal a mult évről			128·95 kor.
2. Tőke visszafizetés			5301·39 »
3. Adományok: a) a tőkére	339·50		
b) folyó kiadásra	110·—	449·50	»
4. Tanulók járuléka		343·—	»
5. Az isk. pénztártól		100·—	»
6. Könyvek kötéséért		35·50	»
7. Kamat: a) egyesektől	570·03		
b) takarékpénztártól	16·68	586·71	»
Összesen:		6945·05	kor.

b) Kiadás.

1. Tőkésitésre			6358·85 kor.
2. Segélyezére: a) tankönyvekre		193·20	
b) tandijakra		90·—	
c) fürdésre		57·20	
d) patikai számlára		145·80	486·20 »
3. Pénz ári maradvány			100·— »
	Összesen:		6945·05 kor.

c) Vagyon.

1. Mult évi tőke		7027·74	
2. Szaporodás		1057·46	8085·20 kor.
3. Kamat hátralék			92·— »
4. Pénztári maradvány			100·— »
5. Az egyesület 469 drb. könyvének 938 kor. értékéből leszámitva 25 %			704·— »
	Összesen:		8981·20 kor.

XIV.

A főgimnáziumi tornakör évi jelentése.

A főgimnáziumi tornakör 1913. évi október 7-én tartotta alakuló gyűlését Beke Andor és Molnár Lajos tanár urak vezetése alatt. A kör tisztviselőivé választattak:

ifjusági elnök: Schrammel Endre VIII. o. t.
főjegyző: Radácsy Ede VIII. o. t.
aljegyző: Rück Henrik VII. o. t.
pénztáros: Haiszer János VII. o. t.
ellenőr: Schrammel Károly VI. o t.
szertáros: Benedek István VI. o. t.

A kör tagjainak száma 178, ebből működő tag 61, pártoló tag 117 volt. A kör az év folyamán egy alakuló, egy bizottsági és egy záró gyűlést tartott. Ezenkivül a kör junius 11-én egy nyilvános torna- atletika- és football versenyt rendezett. A gyakorló órák száma hetenként kettő.

A tornakör vagyoni helyzete.

Bevétel:

Tagsági díjak		178·— kor.
Büntetés pénzek		2·— »
	Összeg:	180·— kor.

Kiadások:

Jegyzőkönyv		3·40 kor.
1 hitelesitett diszkos		15·— »
1 » füleslabda		13·— »
	Átvitel:	31·40 kor.

	Áthozat:	31·40 kor.
30 m-es pályafelmérőszalag		12·— »
1 stopper óra		24·— »
szállitó levél		—·12 »
szállitási költség		1·17 »
25 drb. falragasz		6·— »
	Összeg:	74·69 kor.

A bevétel	180·—	kor.
A kiadás	74·69	»
Tehát a kör vagyona	105·31	kor.

Schrammel Endre
ifjusági elnök.

XV.

Ösztöndijak és jutalomdijak.

1. Az ág. hitv. ev egyetemes egyház pénzügyi bizottsága a Teleky-Róth Johanna grófné alapitványából egy tanulónak, nevezetesen *Laki Zoltán* VIII. oszt. tanulónak 65 kor. ösztöndijat adományozott.

2. A Rosenstein-féle 2000 koronás alapitvány kamatját Bonyhád nagyközség elöljárósága fele részben *Bokor Vilmos* VII. és fele részben *Waitsch István* VII. oszt. tanulónak adományozta.

3. Bonyhád nagyközség 1000 koronás huszonöt évi jubileumi alapitványának kamatját a község elöljárósága *Sajó Dezső* III. oszt. tanulónak adta.

4. A »Bonyhádi Segélyegylet mint Szövetkezet« 400 koronás »Erzsébet« alapitványának 20 korona kamatját az egylet igazgatósága *Lengyel László* I. oszt. tanulónak adta.

5. »Sass István« 1000 koronás alapitványának 50 korona kamatját az isk. kisbizottság — az alapitó okirat értelmében — *Szabó János* III. oszt. tanulónak adta.

6. »Wéber János« 1000 koronás alapitványának 50 korona kamatját a magyar nyelvben és történelemben tanusitott előmeneteléért a tanári testület *Bániczki István* VIII oszt. tanulónak adta.

7. »Fördős Lajos« 1000 koronás alapítványának 50 korona kamatját megosztottuk *Beke Lajos* II. és *Genersich Andor* III. oszt. tanulók között.

8. A »Régi tanítványok« 600 koronás alapítványának 30 korona kamatját — az alapító okirat értelmében — *Duka Ferencz* IV. oszt. tanulónak adtuk.

9. A bonyhádi polg. casinó 200 koronás »Jókai« alapítványának 10 korona kamatját elnyerte *Gasz Antal* IV. oszt. tanuló.

10. A »Marhauser Andor«-féle 2000 koronás alapítvány 40—40 korona kamatját adtuk *Haffner Vilmos* VI. oszt. és *Haffner Imre* IV. oszt. tanulóknak.

11. »Balogh Imre« 200 korona alapítványának 10 korona kamatját kapta *Genersich Tivadar* I. oszt. tanuló.

12. »Hammel Alajos« 200 koronás alapítványának 10 korona kamatját adtuk *Mosberger Keresztély* III. oszt. tanulónak.

13. A tanári kar 200 koronás »Erzsébet« alapitványának 10 kor. kamatját kapta *Belák Sándor* III. oszt. tanuló.

14. A tanári testület 200 koronás »Petőfi« alapitványának 10 korona kamatját elnyerte *Hucker Tibor* VI. oszt. tanuló.

15. A bonyhádi polg. casinó 700 koronás »Vörösmarty« alapitványának 35 korona kamatját a magyar nyelvben és a történelemben tanusitott előmenetelért *Beke Andor* IV. oszt. tanulónak adtuk.

16. A régi tanitványok 400 koronás »Gyalog István« alapitványának 20 korona kamatját a mathezisban tanusitott előmenetelért *Balogh Lajos* VIII. oszt. tanulónak adtuk.

17. »Busbach Ádám« 600 koronás alapitványának 15—15 kor. kamatját kapták *Hoffmann Ernő* III. és *Frei János* II. oszt tanulók.

18. A Dr. Pót Radó-féle 400 koronás alapitvány 20 kor. kamatját kapta *Kiss Lajos* VI. oszt. tanuló.

19. A Dr. Stern Adolf féle 500 koronás alapitvány 20 korona kamatját adtuk *Deutsch István* VII. oszt tanulónak.

20. Az érettségi vizsgát tett tanulók ösztöndij-alapitványának kamatját kapta *Mátè Károly* VIII. oszt. tanuló.

21. A régi tanitványok 400 koronás Forberger László alapitvány 20 kor. kamatját a rajzban tanusitott előmenetelével *Albán Ede* VII. oszt. tanuló nyerte el.

22. »Sass László« 1000 koronás alapitvány 40 kor. kamatját az alapitó okirat értelmében *Beke Dezső* VIII. oszt. tanulónak adtuk.

23. »Müller József« 200 koronás alapitvány 10 kor. kamatját elnyerte *Mühl Henrik* II. oszt. tanuló.

24 Egy evang. lelkész 3 drb. 10 koronás aranyát felosztottuk *Béldi Béla* I., *Lukács István* II. és *Schmidt István* VII. oszt. tanulók között. (Az utóbbinál a rajzra voltunk tekintettel)

25. Dr. Berde Mózes ur 10 koronás jutalomdíjával kitüntettük *Guttmann Mór* VII. oszt. tanulót.

26. Kakass Béla úr 10 koronás jutalomdíját kapta *Rumsauer Ede* III. oszt. tanuló.

27. Dr. Schwetz Antal úr 10—10 koronás jutalomdíját adtuk a történelemben, illetőleg a magyar nyelvben tanusított előmeneteléért *Miszlai György* és *Vitkovics Pál* III. oszt. tanulónak.

28. Pirkner János úr (Szálka) 10 koronás jutalomdíját elnyerte *Fleischer György* I. oszt. tanuló.

29. Eibach Ödön úr 10 koronás jutalomdíját adtuk *Schwarczer Aladár* III. oszt. tanulónak.

30. Dr. Eibach Kornél úr 10 koronás jutalomdíját elnyerte *Schwetz Tibor* VII. oszt. tanuló.

31. Dr. Schall Kálmán úr 10 koronás jutalomdíját kapta *Pesics János* III. oszt. tanuló.

32. Dr. Bitter Károly úr 10 koronás jutalomdíját előmenetele miatt adtuk *Molnár Sándor* I. oszt. tanulónak.

33. Dr. Grünwald Elek úr (Dunaszentgyörgy) 10 koronás jutalomdíját kapta a tornáért *Schrammel Endre* VIII. oszt. tanuló.

34. Dr. Nozdroviczky Ferenc (Gyönk) 30 koronás jutalomdíját adtuk *Kretschmann Henrik* V. oszt. tanulónak.

35. Szinger Bálint (Nagymányok) 10 koronás jutalomdíját szorgalmáért *Szakály István* II. oszt. tanuló kapta.

36. Szepessy Kálmán úr 5—5 koronás jutalomdíját kapták a tornáért *Haiszer János* VII. és *Lehoczky János* V. oszt. tanulók.

37. Dr. Müller János 10 koronás szorgalomdíját elnyerte *Szakács Imre* IV. oszt. tanuló.

38. Honig Albert ur 10 koronás jutalomdíját szorgalmáért kapta *Müller László* I. oszt. tanuló.

39. Id. Szuprics Vendel úr 10 koronás jutalomdíját kapta *Krúg Márton* II. oszt. tanuló.

40. Dr. Rákos Miksa ur 10 koronás jutalomdíját adtuk *Bottka Bálint* II. oszt. tanulónak.

41. Scherer Henrik (Budapest) 10 koronás ajándékát kapta *Palikó Béla* I. oszt. tanuló.

42. Dr. Zavaros Gyula (Kölesd) jutalomdíjából a természetrajzból kifejtett szorgalmáért *Reitinger Henrik* IV., a nyelvekben tanusított előmeneteleért *Schraut Konrád* V. és a zenében kifejtett szorgalmáért *Kneppó Dezső* V. oszt. tanuló kapott 10—10 koronát.

43. N. N. 30 koronás jutalomdijából a magyar nyelvben tanusitott előmeneteleért 10—10 koronát kaptak *Scherer József*, *Vujcsics Dusán* és *Matthesz Pál* I. oszt. tanulók.

44. N. N. 5 koronás jutalomdiját kapta a tornáért *Schrammel Károly* VI. oszt. tanuló.

45. Müller József működvelő előadást rendező bizottság 10 kor. jutalomdiját adtuk *Lafferthon Károly* III. oszt. tanulónak.

46. Fleischmann Lipót 10 koronás jutalomdiját szorgalmáért *Schmidt Géza* VIII. oszt. tanulónak adtuk.

XVI.

Tápintézet.

Az intézet fenntartósága a szegényebb sorsu tanulók ellátására tápintézetet tart fenn, mely évi 142 K. dij fejében ebédet és vacsorát ad a tanulóknak. Az ellátás egyszerü, de tápláló és egészséges. Az ebéd hetenként 5-ször huslevesből, főzelékből és husból, 2-szer hamislevesből és főtt tésztából és egyszer hideg felvágottból áll. Ezen kivül naponta 40 dg. kenyeret kapnak a fiuk. A reggeli, mely külön fizetendő, 3 dl. tejből, vagy kávéból és egy süteményből áll; a kávé reggeliért havi 4 korona 50 fillér, a tej reggeliért havi 3 korona 50 fillér fizetendő.

A tápintézeti dij félévenként előre fizetendő, különös kedvezménykép fizethető havi részletekben is.

Szegénysorsu és legalább elégséges előmenetelü és jó magaviseletü tanulóknak a fenntartóság az ellátási dij egyrészét elengedi. Az idén is több tanuló részesült ily kedvezményben, még pedig:

Pető Kálmán VIII. 68 K. Schrammel Endre 40 K. Dránovics Pál VII. 28, Hammer József 91, Hölczl Antal 14, Zathureczky István 28, Gaál István VI. 20, Horváth Béla 14, Hölczl Dezső 14, Kiss Lajos 28, Schraudt Konrád V. 28, Duka Ferenc IV. 14, Höning Konrád 28, Szakács Imre 20, Becht Károly III. 40, Gösi Pál 28, Hoffman Ernő 40, Kneppó Jenő 40, Szabó János 40, Bevárdy Rezső 14, Hekker János II. 28, König Henrik 28, Lukács István 28, Ádám Jakab 14, Duka László I. 14, Láng János 28, Mathesz Pál 40 K. Friedrich Lajos VI. o. 14 K. összesen: 831 K.

Novotny Rezső ur 50 kg. zsirt és 15 kg. stockeraui borsót ajándékozott; Altmann Gyula ur 1 zsák lencsét 40 K. értékben, Gronwald N. ur Ráczkozár 50 kg. babot; a Pécsi ev. egyh. 5 K-t, a Tolna-Baranya-Somogyi ev. egyh. gyámintézet 8 K-t, Némedi 2, Kőszeg 6, Bikal 1·50, Györköny 6, a györkönyi ev. gyámintézet 3. Ráczkozár 2, Tófű 1, Mekényes 2·50, Nagyhajmás 1·56, Végh István ur 5 K-t. Összesen 43·56 K.

Faik Henrik
a tápintézet vezetője.

XVII.

Internátus.

Internátusunk ez évben 80 tanulónak nyujtott otthont, kiknek elhelyezése az összes rendelkezésünkre álló helyiségeket igénybe vette.

A tanittató szülők évről-évre fokozódó érdeklődéssel keresik fel az internátust, ugy hogy ez már nem képes a keresletet kielégiteni és ez évben is több jelentkezőt kellett visszautasitanunk helyszüke miatt. Ez a körülmény birta rá a fenntartóságot azon elhatározásra, hogy internátusát állami támogatás igénybevételével annyira fejleszti, hogy egyrészt 100 tanuló kényelmes befogadására alkalmassá váljék, másrészt nemes hivatásának a tanulásra és léleküditő szórakozásra szánt helységek modern elhelyezése és berendezése által jobban megfelelhessen. Az állami támogatás elnyeréséért az első lépéseket megtette, bárha mielőbb siker koronázná törekvését.

Addig is a régi eszközök felhasználásával igyekezünk előmozditani növendékeink erkölcsi fejlődését és tanulmányi előmenetelét. Az erkölcsi fejlődés tekintetében törekvésünket kellő siker koronázta, amennyiben néhány kisebb és még idejében orvosolt botláson kivül, sulyosabb beszámitás alá eső erkölcsi vétség nem fordult elő. A tanulmányi előmenetel már gyengébb, aminek oka abban keresendő, hogy több növendékünk csekélyebb tehetsége miatt nem volt képes az osztálya számára előirt anyagot elvégezni, hasztalan alkalmaztuk velök szemben ugy a jó szónak, mint a szigornak eszközét.

Azon támogatás mellett, melyet az internátus vezetősége bármely növendékének kész örömest nyujt, ha napi leckéjében bárhol fennakad, az által is igyekeztünk minden egyes növendékünk tanulását ellenőrizni, hogy a jobb tanulók által a gyengébbeket naponként kikérdeztettük, iskolai feleleteiket részint a tanórákon tett látogatá-

sok alkalmával meghallgattuk, részint az egyes osztályok megbizott tanulói által feljegyeztettük s a hanyagokat nagyobb buzgalomra serkentettük.

Az egészségi állapot kielégitő volt. Sulyosabb, több napra terjedő betegség alig fordult elő. Ragályozó betegszobánk az egész éven át üres volt.

Szerény anyagi viszonyainkhoz képest ez évben is segélyeztük jó magaviseletü, szegény sorsu növendékeinket. Duka László I. o., Hecker János II. o, Kőnig Henrik II. o., Puskás István II. o., Becht Károly III. o., Hoffmann Ernő III. o. és Duka László IV. o. növendékeinknek összesen 450 koronát engedtünk el az ellátási dijból.

Az internátusra vonatkozó tudnivalók a következők:

Az internátusba valláskülömbség nélkül mindenki felvehető, elsősorban azonban a fenntartóság tagjainak gyermekei, másodsorban a protestáns vallásu tanulók és azután a más vallásuak.

Az internátusba csak teljesen egészséges tanuló vehető fel. Azon tanulót, akiről később kiderül, hogy egészségi állapota a többiekre veszélyes, vagy az internátusi rendet megzavaró, szülői az intézeti orvos véleménye alapján tartoznak az internátusból kivenni. Ilyen esetben a már befizetett int. dijak visszatéritésére igényt nem tarthatnak.

A teljes ellátásért minden növendék 350 koronát fizet, negyedévi részletekben előre a vezető tanár kezeihez. Havi részletekben való fizetést csakis a felügyelő bizottság engedélyezhet. Butor használat és orvosi dij cimén 20 koronát fizet minden növendék a felvételről szóló értesités kézhezvétele után. Ezen 20 korona dij fizetése akkor is kötelező, ha a fölvett növendék nem jön az internátusba, kivévén azt az esetet, ha a fölvett növendék szülője az értesités kézhez vétele után 8 nap alatt a vezető tanárnak bejelentette, hogy a helyre nem reflektál. Fürdési dij 6 korona, evőeszközhasználat 2 korona. Ha a dijak póstán küldetnek, minden alkalommal a postai kézbesités dija is melléklendő. Minden internátusi dij mindig a vezető tanárnak fizetendő.

Az internátusi növendék magával hoz:

a) ágynemüt, párnát, paplant, két áthuzattal és két lepedővel,

ágybeteritésre egy szürke pokrócot, melyet nyáron takaróul is használhat. Egy 180 cm. hosszu, 80 cm. széles 3 részre osztott matracot.

b) 6 drb. puha elejü inget,
c) 2 pár cipőt,
d) 6 drb. lábravalót,
e) 3 drb. hálóinget,
f) 12 drb. zsebkendőt,
g) 6 pár harisnyát,
h) 6 drb. törülközőkendőt,
i) 12 drb. gallért,
j) 2 öltözet felsőruhát, télikabátot, a cipő és ruhatisztitáshoz szükséges eszközöket.
k) fogkefét.

A növendékek minden ruhadarabja felvételi számával látandó el.

A magával hozott ruhanemüekről minden növendék két példányban a szülők által is aláirt leltárt készit s emellett adja át a vezető tanárnak. A vezető tanár által aláirt egyik példányt a növendékek visszakapják.

Az internátusból való kilépés az iskolai év végén történik, az önként előbb kilépő növendék tartozik azon félévi összeget megfizetni, melyben kilépése történt. A kilépést egy hónappal előbb tartozik jelenteni; halálozás vagy betegség esetén, mikor a tanuló nem folytathatja tanulmányait, a megkezdett hónap fizetendő.

Az intézetből sulyos fegyelmi vétség miatt kizárt tanuló a negyedévi előre fizetett részletet elveszti.

Az internátusi növendékek a konviktusban kapnak reggelit, ebédet, vacsorát és ugyanott 10 órakor egy zsemlyét és uzsonára 2 és fél deciliter tejet.

A növendékek felsőruhájukat maguk tisztitják, cipőjüket azonban nem.

Kisebb betegség esetén a növendékek az intézeti betegszobában ápoltatnak, nagyobb betegség esetén a szülők tartoznak viselni a költségeket. A gyógytári számla azonban minden esetben a szülőket terheli.

Az internátus beléletéről külön fegyelmi szabályok intézkednek.

Az internátusba való fölvétel végett aug. 1-ig lehet jelentkezni alólirt vezető tanárnál. Az értesitést a felvételről aug. 10-ig mindenki kézhez kapja. A fölvételi folyamodványban föltüntetendő az illető növendék vallása, iskolai végzettsége és a szülők polgári állása.

Az internátusra vonatkozólag mindennemü felvilágositással szivesen szolgál

Lovik Kálmán,
internátusi vezető tanár.

XVIII.

Figyelmeztetés az 1914/15. tanévre vonatkozólag.

Augusztus 31-én tartjuk a javító és felvételi vizsgálatokat. A tanulók felvétele szeptember 1. 2. és 3-án, a tanév megnyitása 4-én történik. A megnyitás után október 1-ig csak azokat a tanulókat vesszük fel, akik elmaradásukat elfogadható okokkal igazolják; az október elseje után jelentkező tanulók mélt. és tőtiszt. Gyurátz Ferenc ev. püspök ur engedélyével vehetők fel.

Az első felvétel alkalmával a tanuló személyesen szüleinek vagy azok helyettesének kiséretében tartozik megjelenni. Azok a szülők, kik nem laknak Bonyhádon, a beiratáskor alkalmas helyettest jelentenek be, kire a házi felügyeletet bizzák.

Az I. osztályba oly tanulók vétetnek fel, kik életük 9-ik évét betöltötték és az elemi iskola 4 alsó osztályát sikerrel elvégezték, amit vagy nyilvános iskolától nyert bizonyítvánnyal vagy felvételi vizsgával tartoznak igazolni. A felvételkor a tanuló születési és ujra-oltási bizonyitványt is tartozik felmutatni. — A főgimnázium többi osztályába csak az a tanuló léphet, ki a megelőző osztály rendes tárgyaiból legalább elégséges osztályzatot kapott. A más középiskolai tanuló is tartozik felmutatni a születési és ujra-oltási bizonyitványt.

Lányok mint magántanulók vétetnek fel a főgimnáziumba.

A polg. vagy más fajta iskolából csak sikeres külömbözeti vizsga alapján vehető fel a tanuló a megfelelő osztályba; e vizsgák dija tárgyankint 10 korona.

Az V. osztályba beiratkozott tanulók szüleinek nyilatkozniok kell,

hogy fiaik a görög nyelvet vagy görög-pótló tárgyakat tanulják-e. Aki egyik csoportba felvétetett, a másik csoportba csak a szülők irásbeli engedélye mellett az első hónapban vizsga nélkül azontúl vizsga alapján léphet át. Az átlépő 10 korona vizsgadijat fizet.

Az a tanuló, ki egy tantárgyból nyert elégtelen jegyet, a kitüzött napon javitó vizsgát tehet; ez iránt az igazgatónál kell jelentkezni. Két elégtelen osztályzati jegy javitására a felekezeti főhatóság engedélye szükséges. A tanulónak az engedélyért folyamodnia kell; a folyamodvány *méltóságos és Főtisztelendő Gyurátz Ferenc* ág. h. ev. püspök urhoz *(Pápa)* intézendő és *julius 6-ig* az igazgatóhoz küldendő, ki a tanári testület javaslatával rendeltetési helyére juttatja. Az a tanuló, ki elégtelen osztályzatát kijavitani nem tudja és ki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, osztályismétlésre utasittatik. Az osztály másodszori ismétlése meg nem engedhető.

A tandij félévenként előre fizetendő. Ha valaki az intézetet évközben elhagyja, köteles fizetni az összes járandóságokat arra a félévre, melyben az intézetet látogatta. Tandij — beiratási, könyvtári és értesitői dijjal együtt — félévenként 30 30 korona. Ezen kivül a beiratáskor fizet minden tanuló az országos tanári nyugdijintézetre 12 koronát.

Az iskola fenntartósága a szegény, jó magaviseletü és legalább jó általános osztályzattal biró tanulók tandiját részben vagy egészben elengedi. Ez iránt szeptember 15-ig kell „Az iskolai kisbizottság"-hoz intézett — iskolai és községi bizonyitvánnyal felszerelt — folyamodványt az igazgatóhoz benyujtani. A fenntartók gyermekei csupán iskolai bizonyitványt mellékelnek. A tanári nyugdijintézeti illeték alól senki fel nem menthető.

Az ifjusági segélyegylet, melyre minden tanuló 1 koronát fizet, segélyben részesiti azokat az ifjakat, kik magaviseletüknél és szorgalmuknál fogva érdemesek és segélyre szorulnak. A segély állhat tankönyvek és taneszközök megszerzéséből, gyógyitási költségek fedezéséből.

Tandijkedvezményben s az egyesület segélyezésében részesülhetnek a tanulók valláskülömbség nélkül.

A tápintézetre és az internátusra vonatkozó tudnivalók a megfelelő rovatokban találhatók.

Az igazgatóság mindenféle tudakozódásra szivesen szolgál felvilágositással és felkéri a szülőket, hogy tudta nélkül szállást ne fogadjanak.

Tekintettel az I. és II. osztály népességére, az igazgatóság julius 1-től fogva előjegyzi a jelentkező tanulókat, de kijelenti, hogy ha az előjegyzett tanuló a beiratások első és második napján be nem iratkozik, helyére a harmadik napon mást vesz fel.

JEGYZET: A fegyelmi szabályok érvényessége kiterjed a tanulóra a nagy szünidőben is. Ha valamely tanuló a nagy szünet alatt sulyosan megsérti a törvényeket vagy botrányos magaviseletet tanusit, a tanári testület a következő iskolai évre való felvételét megtagadhatja.

ORSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

Tartalom.

I. Iskolai nagybizottság.
II. Tanári testület.
III. Jelentés az 1913/14. tanévről.
IV. Érettségi vizsgálatok.
V. A tananyag és a tankönyvek kimutatása.
VI. Irásbeli dolgozatok.
VII. A tanulók névsora.
VIII. Könyvtár, szertár, butorzat.
IX. Tanulmányi kirándulások.
X. Belmissiói-Egyesület.
XI. Az önképző kör.
XII. A „Főgimnáziumi Zenekör" évi jelentése.
XIII. Az ifjusági segélyző egyesület.
XIV. Tornakör jelentése.
XV. Ösztöndijak és jutalomdijak.
XVI. Tápintézet.
XVII. Internátus.
XVIII. Figyelmeztetés az 1914/15. tanévre vonatkozólag.
XIX. A főgimnázium népességéről szóló kimutatás az 1913/14. évben.
XX. A tanulók előmenetele és magaviselete a tanév végén.

XX.

A tanulók előmenetele és magaviselete a tanév végén.

I. Előmenetel.

Minő előmenetelt tanusitott?	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
	osztályban								
Minden tárgyból jeles	5	7	8	1	1	1	2	2	27
Minden tárgyból legalább jó	7	3	9	8	5	4	5	4	45
Minden tárgyból legalább elégséges	40	25	28	36	25	22	16	12	204
Egy tárgyból elégtelen	3	3	5	2	7	1	—	—	21
Két tárgyból elégtelen	5	7	1	3	7	—	1	—	24
Több tárgyból elégtelen	4	3	2	—	1	—	—	—	10
Összesen	64	48	53	50	46	28	24	18	331*

*) Két tanuló vizsgálatlan maradt.

II. Magaviselet.

Minő magaviseletet tanusitott?	I.	II.	III.	IV	V.	VI.	VII.	VIII.	Összesen
	osztályban								
Jó	61	36	50	36	33	21	24	17	278
Szabályszerü	2	11	3	10	8	4	—	—	38
Kevésbbé szabályszerü	1	—	—	4	2	1	—	—	8
Rossz	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Összesen	64	47	53	50	43	26	24	17	324*

*) A magántanulók a magaviseletből osztályzatot nem kaptak.

KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM

A főgimnázium népességéről

Osztály	Az év folyamán beiratkozott tanulók között: nyilvános	magántan.	Az év végén vizsgázott tanulók közül: nyilvános	magántan.	A vizsgázott tanulók közül ismétlő	A tanulók: vallása: ág. hitv. ev.	reform.	unitárius	róm. kath.	gör. kath.	gör. keleti	izraelita	anyanyelve: magyar	német	szerb-horvát-tót-olasz	nyelvismerete: csak magyarul beszél	hány tud magyarul	A szülők: őstermelő: önálló: nagybirt. vagy bérlő	kisbirt. vagy bérlő	alkalmazott	iparos: önálló: nagyiparos	kisiparos	alkalmazott
I.	67	—	64	—	5	28	4	—	24	—	3	5	38	23	3	18	64	—	25	3	—	14	—
II.	54	1	47	1	2	23	1	—	19	—	—	5	45	1	2	16	48	—	7	4	1	7	—
III.	53	1	53	1	4	22	4	—	18	—	1	9	49	3	2	25	54	1	10	2	1	5	2
IV.	52	—	50	—	3	20	5	—	20	—	—	5	42	8	—	23	50	3	10	1	1	8	—
V.	47	4	43	4	3	17	5	—	18	—	2	5	40	5	2	22	47	2	9	2	—	3	1
VI.	28	2	26	2	—	11	2	1	11	—	1	2	27	—	1	17	28	2	1	—	—	1	—
VII.	24	—	24	—	—	6	5	—	6	—	1	6	24	—	—	10	24	—	6	1	1	2	1
VIII.	17	1	17	1	—	8	—	—	9	—	1	—	18	—	—	8	18	—	2	1	2	1	3
	342	9	324	9	17	135	26	1	125	—	9	37	283	40	10	139	333	8	70	14	6	41	7
	351		333			333							333										

szóló kimutatás az 1913|14. évben.

polgári állása								A tanulók életkora												A tanulók illetősége				Internátusban nyert lakást	Tápintézetben nyert élelmezést
ker. v. váll. önálló																									
nagykereskedő	kiskereskedő	alkalmazott	köztisztviselő	más értelmiségi	személyes szolgálatból élő	magánzó és nyugdíjas	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	20-nál több	bonyhádi	tolnamegyei	más megyebeli	Horvát-Szlavon-Bosznia		
évet betöltötte 1912. évi december 31-én																									
—	3	—	—	16	—	3	—	22	22	15	7	1	—	—	—	—	—	—	—	18	25	21	—	18	35
2	3	5	7	10	—	2	—	3	15	19	8	8	—	—	1	—	—	—	—	13	13	19	3	18	23
—	8	2	9	11	2	1	—	—	2	10	24	14	4	—	—	—	—	—	—	10	17	26	1	13	32
1	7	3	2	10	2	2	—	—	—	3	21	15	6	6	1	—	—	—	—	9	15	26	—	12	33
—	3	2	9	10	1	5	—	—	—	—	3	15	17	13	3	—	—	—	—	11	19	17	—	9	23
—	2	4	5	9	3	1	—	—	—	—	—	—	9	13	5	2	1	—	—	2	15	11	—	7	19
—	4	—	3	2	1	3	—	—	—	—	—	—	—	8	10	5	1	—	—	5	10	9	—	1	14
1	1	4	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	1	4	9	3	1	—	5	7	6	—	2	10
4	31	20	35	68	9	20	—	25	39	47	63	53	36	41	24	16	5	1	—	73	121	135	4	80	189
333							350													333					

OROSZÁGOS PEDAGÓGIAI KÖNYVTÁR ÉS MÚZEUM